

Eestikeelne aineõpe vene õppekeelega
koolides: hetkeolukord ja vajadused

November-detsember 2006

Sisukord

■ Sissejuhatus	3
■ Kokkuvõtted ja järeldused uuringutulemustest	4
■ Eestikeelse aineõppe hetkeolukord ja tulevikuvaated vene õppekeelega koolides	9
■ Aineõpetajate kogemus eestikeelse aineõppe läbiviimisega	18
■ Suhtumine eestikeelsesse aineõpetusse	25
■ Tingimused ja võimalused eestikeelse aineõppe läbiviimiseks	45
■ Teadlikkus ja hoiakud osalisele eestikeelsele aineõppele ülemineku osas	56
■ Lisad	80
■ Metoodika ja valimi kirjeldus	
■ Ankeedid	
■ Uuringu tööühm	

Sissejuhatus

- Uuringu eesmärk oli kaardistada eestikeelsele aineõppele ülemineku olukord vene õppekeelelega üldhariduskoolides ning muutused võrreldes 2004. aastal läbi viidud analoogse uuringuga.
- Uuring annab ülevaate järgmistest peamistest teemadest:
  - eestikeelse aineõppe hetkeolukord vene õppekeelelega üldhariduskoolides,
  - venekeelsete koolide juhtide ja aineõpetajate suhtumine eestikeelsesse aineõpetusse ja 2007. aastaks kavandatud ülemineku algusesse,
  - huvirühmade valmisolek ja venekeelsete koolide vajadused osalisele eestikeelsele aineõppele ülemineku osas.
- Uuringu küsitlustöö viidi läbi vene õppekeelelega üldhariduskoolide juhtide ja aineõpetajate seas personaalsete telefonintervjuudena ajavahemikus 07. - 17. november 2006.
- Uuringu tellija on Haridus- ja Teadusministeerium.
- Käesolevas aruandes on esitatud uuringu peamised tulemused nii kommenteeritult kui graafiliselt, võrdluses eelmise uuringu tulemustega. Aruande lisas on esitatud detailsem metoodika ja valimi kirjeldus ning kasutatud küsimustikud.

Uuringu kokkuvõte ja järeldused

Eestikeelsele aineõppele üleminek on hoiakuliselt omaks võetud

- Eestikeelsele aineõppele üleminekut on teadvustatud, selle suunas on astutud konkreetseid samme ning paranenud on üldised hoiakud ja suhtumine. Võrreldes 2004. aastal läbi viidud analoogse uuringuga on toimunud **märkimisväärsed positiivsed arengud**:
  - eestikeelne aineõpe on praeguseks sisse viidud enamuses venekeelsetes koolides ja enamusest kavatakse selle mahtu jätkuvalt ka suurendada; keelekümbelprogrammi on liitunud enam koole ja enamusest kavatakse selle kasutust veelgi laiendada; enamuse koole on rakendanud üha enam meetmeid eestikeelsele aineõppele üleminekuks;
  - oma kooli valmisolekut eestikeelsele aineõppele üleminekuks hinnatakse paremaks kui varem, kasvanud on eesti keeles oma ainet õpetavate õpetajate osakaal; paranenud on õpetajate hinnangud enda eesti keele oskusele ja valmidusele õpetada oma ainet eesti keeles, samuti metoodiline ettevalmistus; kõige enam on tegeletud aineõpetajate eesti keele (sh ainealase terminoloogia) täiendõppega, kahekordistunud on koolide hulk, kus on loodud eesti keele praktika võimalusi õpetajatele;
  - tunnistatakse veelgi enam osalise eestikeelsele aineõppele ülemineku vajalikkust ja positiivset suhtumist sellesse, õpetajate ja eriti koolijuhtide huvi ja motiveerituse kasvu, enda paranenud informeeritust (märkimisväärne roll selle juures on infoallikate muutusel – haridus- ja teadusministeeriumi ja haridusametite vahendusel jõuab nüüdseks info oluliselt enamal määral otse koolidesse).

Tähelepanu fookusesse peaksid nüüd jõudma õppematerjalid ja -metoodikad

- Kuigi eestikeelsele aineõppele ülemineku üldtaust on märkimisväärselt paranenud, siis saab esile tuua siiski veel rida **arenguvajadusi**:
  - enamus koolidest, kus veel ei ole rakendatud keelekümblusmetoodikat, ei paneeri sellega ka lähitulevikus alustada;
  - enamus õpetajatest, kes praeguseks ei õpeta oma ainet eesti keeles, ei ole seda valmis ka edaspidi tegema – kuigi peamise takistusena nähakse enda eesti keele ebapiisavat oskust, siis selle taga kumavad pigem psühholoogilised barjäärid ja kartus/tahtmatus võtta ette järske elumuutusi;
  - õpilaste ja lastevanemate huvi ja motivatsioon eestikeelse aineõppe vastu ei ole koolijuhtide ja õpetajate hinnangul seni veel märkimisväärselt paranenud;
  - sarnaselt 2004. aasta uuringuga peavad nii koolijuhid kui aineõpetajad eestikeelsele aineõppele ülemineku negatiivseimaks kaasnähuks õpetajate (ja õpilaste) kasvavat lisakoormust ning psühholoogilist pinget, seda aga veelgi teravamalt võrreldes varasemaga;
  - suurimaks arenguvajaduseks on nüüdseks saanud eestikeelsele aineõppele ülemineku **õppemetoodikad ja õppematerjalid** – nende olemasolu ja kättesaadavus. See on ka valdkond, kus enim oodatakse tuge ja abi väljastpoolt oma kooli.

Muutusi “veavad” koolijuhid, enim on paranenud Tallinna koolide valmisolek üleminekuks

- **Koolijuhtide üldine suhtumine üleminekusse on võrreldes aineõpetajatega positiivsem** - nad hindavad oma koolide ettevalmistust üleminekuks paremaks, on ise enam motiveeritud jne. Kuigi ka õpetajate hinnangud on kahe aastaga paranenud, on nad oma hoiakutelt võrreldes koolijuhtidega siiski skeptilisemad – nende seas on vähem neid, kes peavad eestikeelsele aineõppele üleminekut väga vajalikuks, nad peavad ennast vähem motiveerituks, hindavad oma kooli valmisolekut üleminekuks tagasihoidlikumalt jne.
- Positiivsed arengud suhtumises ja hoiakutes on olnud suuremad just nendes piirkondades, kus üldiselt ollakse enam kriitilisemad, kuid keda üleminek puudutab ehk “valusamalt” – Ida-Virumaal ja Tallinnas. Kui 2004.a. olid **Tallinna koolijuhid** võrreldes teiste piirkondadega üleminekusse kõige kriitilisemalt suhtuvad, siis 2006. aastaks on nende seas toimunud **positiivne areng** suurim. Nüüdseks on **kõige kriitilisemad Ida-Virumaa koolid** (hoolimata eesti keele oskuse hinnangute märkimisväärselt paranemisest). Sealsed koolijuhid peavad nii oma kooli, õpetajate kui õpilaste ettevalmistust üleminekuks kõige ebapiisavamaks ning ootavad enam tuge ka väljastpoolt kooli.

Seega ...

- ... saab kokkuvõtlikult järeldada, et praeguseks on osalisele eestikeelsele aineõppele üleminek koolides “omaks võetud”, üldine informeerimise paranemine ning sellega kaasnev teadlikkuse kasv on parandanud üldist suhtumist ning nüüd keskendutakse koolides üha enam juba sellele, **kuidas** teha üleminek võimalikult lihtsaks ja sujuvaks nii õpetajatele kui õpilastele. Üleminekust on saamas üha selgemalt **arengu loomulik osa** (seda kinnitavad ka tulevikkuvaatavalt algklasside õpetajate ning ja noorte õpetajate teistest positiivsemad hoiakud).
- **Suhtumise paranemine ja valmisolek on “astmeline”** – praeguseks saab nentida, et esimese tasandi ehk koolijuhtide ettevalmistumine üleminekuks on olnud edukas, nad on aktsepteerinud oma mõtetes ja tegudes eestikeelse aineõppe. Samalaadne suhtumise ja hoiakute positiivne areng peaks nüüd üha enam jõudma järgmise tasandini ehk aineõpetajateni ning selleks edastamiseks vajavad koolijuhid kindlasti ka tuge väljastpoolt kooli. Kõige vähem on valmis üleminekuks praegu veel õpilased ise ja nende vanemad.
- Tähelepanuta ehk võimaliku uue/alternatiivse rakendusega (väljaõppeta) ei tohiks jätta **õpetajaid, kes ei ole valmis ise oma ainet eesti keeles õpetama ega tõenäoliselt ei ole seda ka tulevikus**. Tegemist on eelkõige vanemaealiste ja pika staažiga pedagoogidega, kelle jaoks eesti keele omandamine seondub enam psühholoogiste barjääridega.
- Haridus- ja teadusministeeriumi tähelepanu oodatakse nüüdseks enim eestikeelsele aineõppele ülemineku **õppematerjalide ja -metoodikate** kindlustamises ja kättesaadavuse tagamises.

Eestikeelse aineõppe hetkeolukord ja tulevikuvaated vene õppekeelelega koolides

Eestikeelne aineõpetus on sisse viidud enamikes vene õppekeelega koolides

- 2006/2007 õppeaastal **toimub eestikeelne aineõpe** uuringus osalenud 65 vene- või kakskeelsest koolist 62 koolis ehk **95% koolidest** (2004.a. 83%). Eestikeelset aineõpetust seni veel mitterakendavast 3 koolist kaks asuvad Ida-Virumaal ja üks mujal Eestis.
- Kõige sagedamini on eestikeelne aineõpe sisse viidud **keskastmes (5.-9. klass)**, kõige vähemal määral aga 10.-12. klassis. Võrreldes 2004.a. on keskastmes eestikeelse õppe läbiviimine suurenenud, gümnaasiumiosas aga pigem langenud.
- 2004. aastal väitsid 14 koolidirektorist 10, kes töötasid koolides, kus tol hetkel ei olnud veel rakendatud eestikeelne aineõpe, et plaanivad selle sisseviimist 2005/2006 õppeaastal. Antud uuring kinnitab, et need plaanid on ka teostunud.
Käesoleva uuringule vastanud 3 koolijuhti, kelle koolides ei ole veel eestikeelset aineõpet rakendatud, **planeerivad sellega alustada siiski järgmisest õppeaastast.**
- Koolidest, kus käesoleval õppeaastal on juba rakendatud eestikeelset aineõpet, **kavatseb selle mahtu suurendada 68% ehk 42 kooli** (sh kõige sagedamini kavatsetakse mahte suurendada Ida-Virumaa koolides - 81%). Nendest 20 kooli plaanib eestikeelse aineõppe mahtu suurendada algastmes (1.-4. klass), 26 kooli keskastmes (5.-9. klass) ning 21 kooli gümnaasiumiastmes (10.-12. klass).

Keelekümblusprogrammiga liitunud koolid kavatsevad seda veelgi laiendada

- Võrreldes 2004. aastaga on **keelekümblusprogrammiga liitunute koolide osakaal mõnevõrra kasvanud** (29%→37%), ja seda **varase keelekümblusega** (alates 1. klassist) alustamise tõttu.
- 39 koolist, kus ei ole käesoleval õppeaastal rakendatud keelekümblusprogrammi (63% kõikidest koolidest) ükski kool ka ei oma kindlat plaani sellega liituda: **pigem kavatseb sellega alustada** järgmisel õppeaastal 9 kooli **ehk 23%** (nendest 7 kavatseb liituda varase ning 2 hilise keelekümblusprogrammiga), 25 kooli ehk 77% ei planeeri järgmisel aastal programmiga liitumist.
- Võib eeldada, et enamus keelekümblusprogrammiga liitunud koolidest on sellega ka rahul - 23st koolist 20 kooli, kes sellel õppeaastal juba rakendasid keelekümblusprogrammi, kavatsevad selle kasutust veelgi laiendada järgmisel õppeaastal (nendest 11 varase ja 12 hilise keelekümbluse osas).

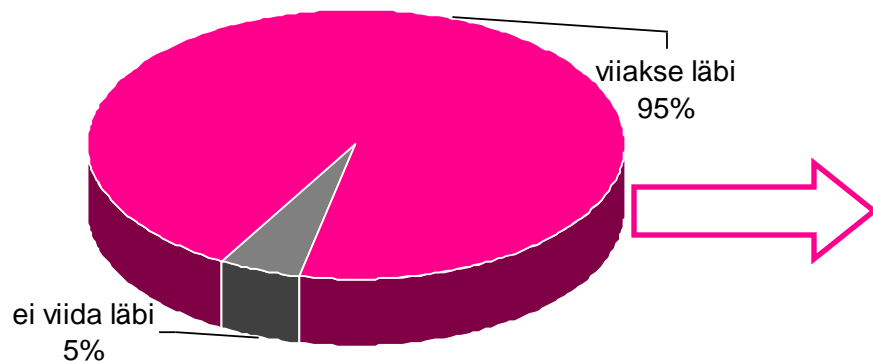
Eesti keeles õpetatavate ainete valik sõltub veelgi enam vastava ettevalmistusega õpetajate olemasolust

- Õppeainetest õpetatakse eesti keeles kõige sagedamini sarnaselt 2004.a. **loov- ja rakenduslikke aineid**. Võrreldes 2004. aastaga on eesti keeles õpetatavate ainete rõhuasetused siiski muutunud:
  - algkooli tasemel on erinevate ainete õpetamine eesti keeles jäänud enam-vähem samale tasemele, veidi vähem pannakse rõhku loov- ja rakenduslikele ainetele;
  - **5.-9. klassides** on märkimisväärselt kasvanud eesti keeles õpetatavate **humanitaar- ja reaalinete** osa;
  - **gümnaasiumiastmes** on pearõhk **humanitaarainete** õpetamisel eesti keeles. Reaalaineid peaaegu ei õpetata ning langenud on ka loov- ja rakenduslike ainete eestikeelne õpetamine.
- Eesti keeles õpetatavate ainete valik sõltub eelkõige **vastava ettevalmistusega õpetajate olemasolust**, võrreldes 2004. aastaga on selle olulisus veelgi kasvanud (56% →76%). Vähemal määral mõjutavad eesti keeles õpetavate ainete valikut “sisulised” valikukriteeriumid:
  - aine tihe seotus eesti keele ja kultuuriga (24%),
  - sisuliselt lihtne aine (18%),
  - lihtne ainealane sõnavara (15%).

95% venekeelse õppega koolidest viib läbi eestikeelset aineõpetust

(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

eestikeelset aineõpet ...
2006

Tallinna koolid, n=21

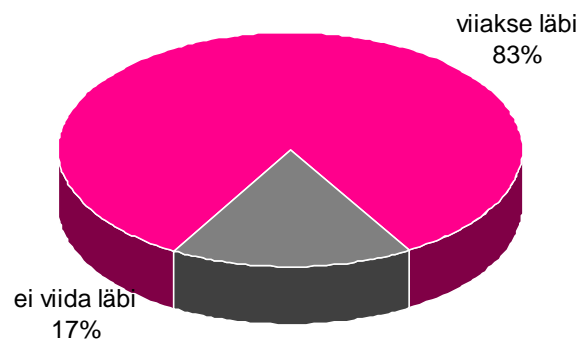
Ida-Virumaa koolid, n=23

muu Eesti koolid, n=21

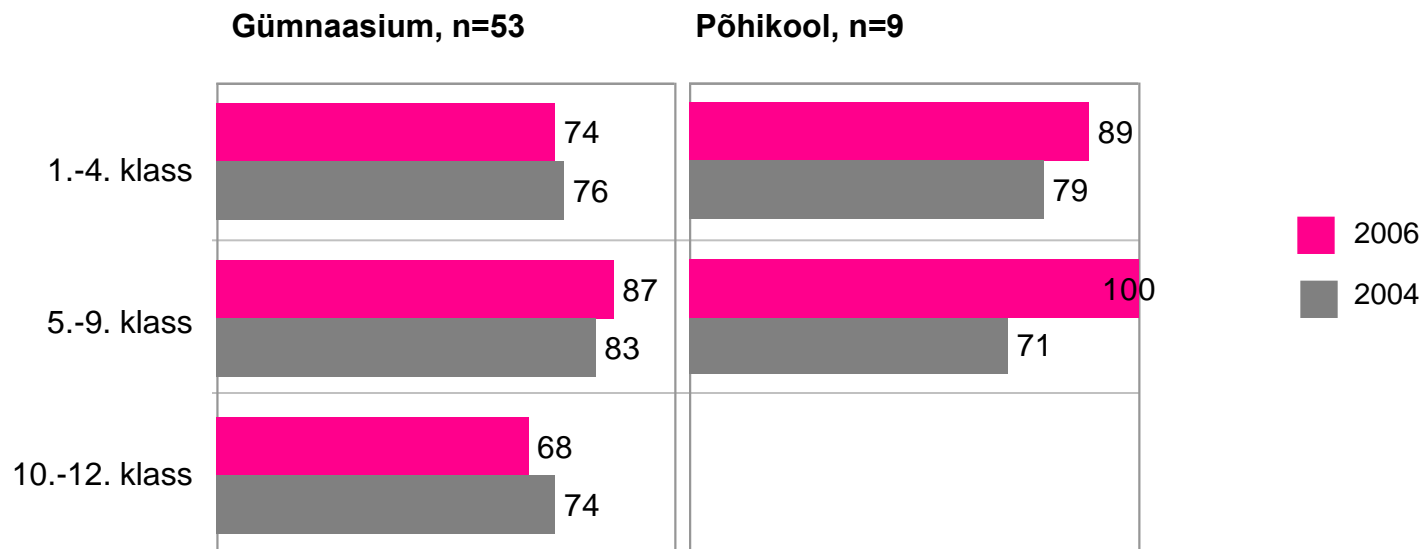

2004

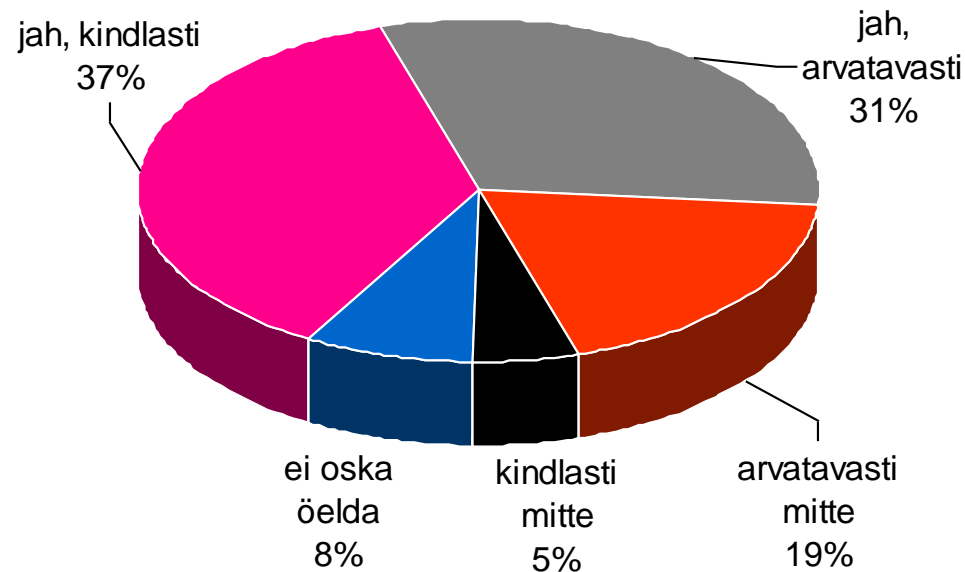
Kõige sagedamini viiakse läbi eestikeelset aineõpetust keskastmes (5.-9. klass)

(% koolidest, kus viiakse läbi eestikeelset aineõpet, n=62)

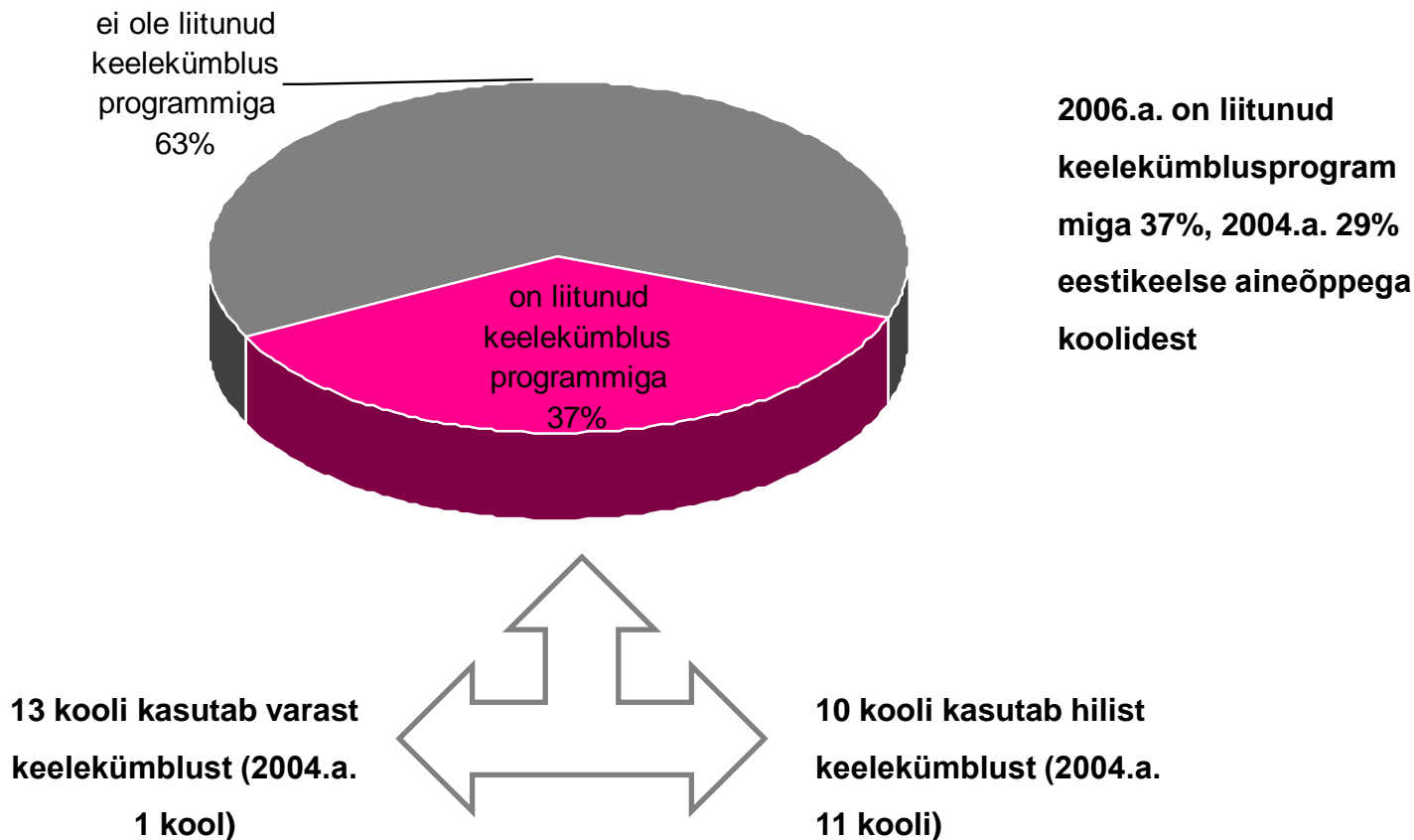
68% koolidest, kus käesoleval õppeaastal on juba rakendatud eestikeelset aineõpet, kavatseb selle mahtu suurendada

(% koolidest, kus viiakse läbi eestikeelset aineõpet, n=62)

Keelekümblusmetoodikat kasutatakse pisut enam kui kolmandikus eestikeelse aineõppega koolidest

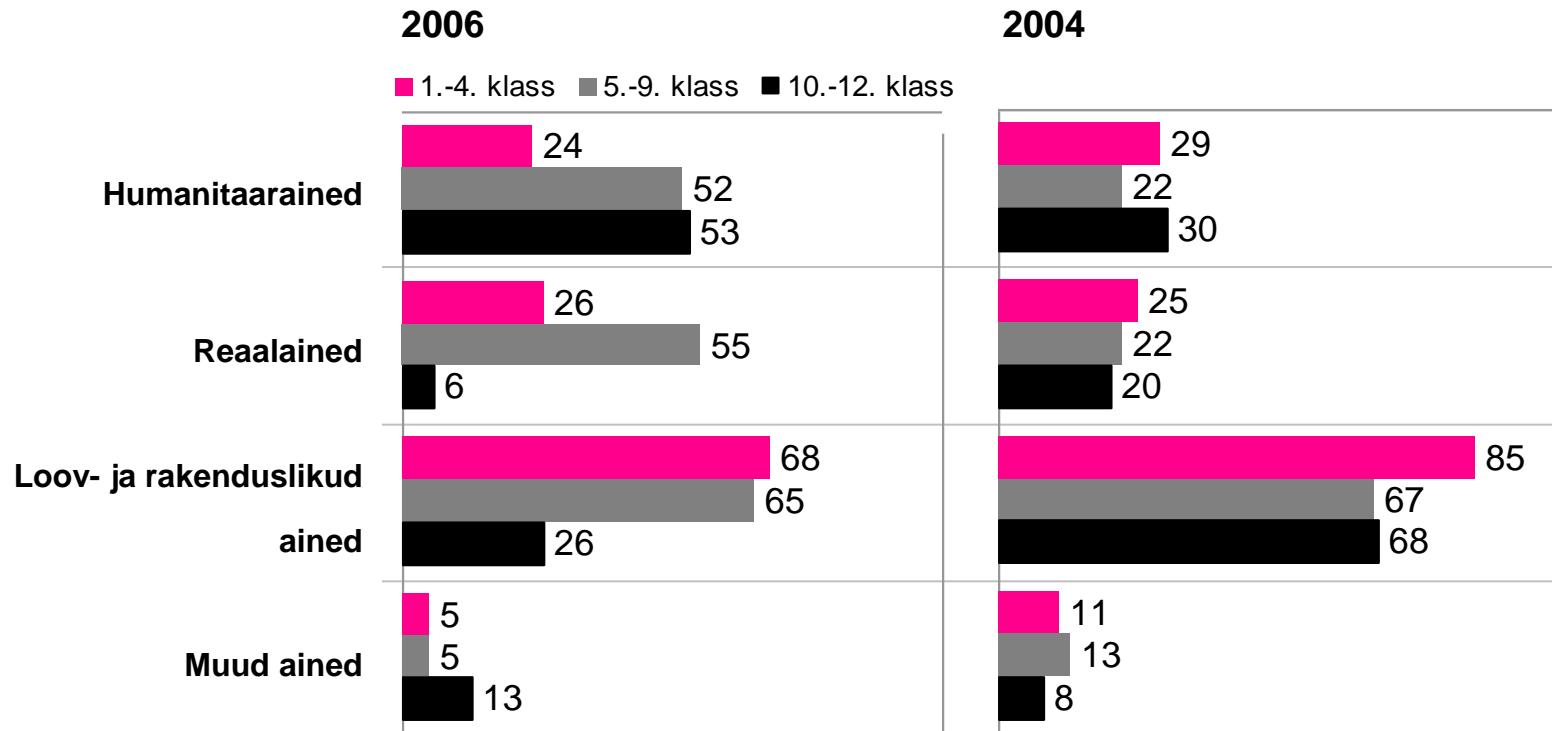
(% koolidest, kus viiakse läbi eestikeelset aineõpet, n=62)

Kasvanud on alates keskastmest eesti keeles humanitaarainete ja keskastmes reaalinete õpetamine

(% koolidest, kus viiakse läbi eestikeelset aineõpet, n=62)

Aineõpetajate kogemus eestikeelse aineõppe läbiviimisega

Õpetajate eesti keele oskus on küll paranenud, kuid mitte kõik ei ole valmis andma oma ainet eesti keeles

- Võrreldes 2004. aasta uuringuga küsitleti* seekord enam aineõpetajaid, kes õpetavad oma aineid kas **ainult eesti** või **nii eesti kui vene keeles**. Samuti osales rohkem aineõpetajaid, kes **omavad kõrgtaseme keeletunnistust**.
  - *PS. Alates 2004. aastast on suurenenud kõrgtaseme tunnistust omavate õpetajate arv kõige enam Ida-Virumaal (2004.a. 15%, 2006.a. 43%). Samas on, tuginedes küsitajate tagasisidele, alust eeldada, et sageli tegelik keeleoskus ei ole paranenud samavõrd - kuigi õpetajad väidavad end omavat eesti keele kõrgtaseme tunnistust, ei ole nende tegelik keeleoskus kuigi hea, näiteks mõni õpetaja ei saanud talle eesti keeles esitatud küsimustest aru.*
- Võrreldes 2004. aastaga eestikeelse aineõppe läbiviija keeletaustas (emakeeles) märkimisväärsed muutusi olnud ei ole. Kõige sagedamini on eestikeelse aineõpetuse läbivijaks endiselt **vastava aine õpetaja, kelle emakeel on eesti keel** ning seda tänu Eesti muude piirkondadele (väljaspool Tallinna ja Ida-Virumaad), kus vastavate õpetajate osakaal on veelgi suurenenud (74%→ 80% muude piirkondade koolidest). Viimaste aastate jooksul õpetajatele suunatud keelekursused kannavad siiski vilju – nii Tallinna kui Ida-Viru koolides on veidi kasvanud vene emakeelega aineõpetajate arv, kes on suutelised oma ainet õpetama eesti keeles.

* Aineõpetajate sihtrühma valimi koostamisel lähtuti eesmärgist hõlmata küsitlusega nii erinevate ainete kui ka erineva kogemusega aineõpetajaid. Seega on aineõpetajate hinnangute tõlgendamisel oluline arvestada valimi sisemist jaotust ning asjaolu, et tegemist ei ole esindusliku sihtrühma uuringuga – aineõpetajate küsitluse tulemusi ei saa üldistada kõigile vene koolide õpetajatele.

Õpetajate eesti keele oskus on küll paranenud, kuid mitte kõik ei ole valmis andma oma ainet eesti keeles

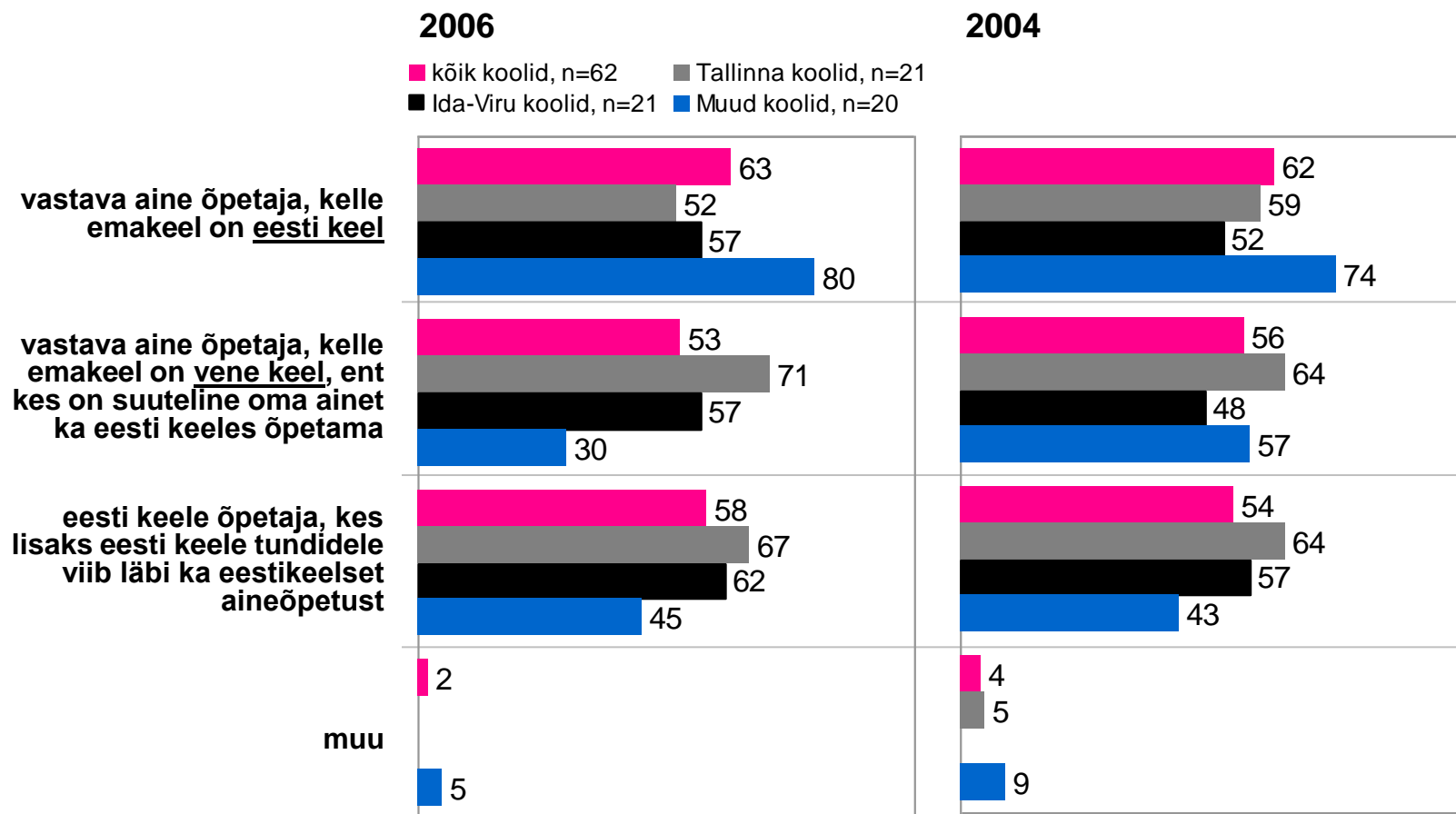
- Ainult vene keeles õpetavate õpetajate osakaal on võrreldes aastaga 2004 langenud (57% → 40%), endiselt kõige enam on selliseid õpetajaid on Ida-Virumaal (45%) ja kõige vähem muudes Eesti piirkondades (32%).
- **77% aineõpetajatest**, kes õpetavad praegu ainult vene keeles, **ei ole valmis ka andma oma ainet eesti keeles**. Valdav enamus nendest on vanemaealised ja pikema staažiga (üle 15 aasta) õpetajad.
- Kuigi **ebapiisav keeleoskus** on jätkuvalt peamine argument oma aine eesti keeles õpetamise vastu, siis võrreldes 2004. aastaga oluliselt vähemal määral (47%→32%). Pigem on üha enam tegemist psühholoogiste barjääridega, mistõttu ümberveenmine selles õpetajate rühmas on väga keeruline ülesanne.

Uuringus osalenute aineõpetajate taustaprofiil piirkondade lõikes

		2006 Kokku %	2004 Kokku %	Tallinn %	Ida-Viru %	Muu %
Vanus	kuni 30 aastat	12		19	12	5
	31-45 aastat	49		37	56	53
	üle 45 aasta	39		44	32	42
Staaz	1 kuni 5 aastat	10		13	11	6
	6 kuni 14 aastat	25		21	26	31
	15 kuni 25 aastat	41		38	46	37
	üle 25 aasta	23		28	17	26
Klassid	1.-4. klassis	26		29	21	29
	5.-9. klassis	79		74	84	79
	10.-12. klassis	70		84	62	65
Õppekeel	ainult vene keeles	40	57	40	45	32
	ainult eesti keeles	31	23	29	30	34
	nii eesti kui vene keeles	29	20	31	24	34
Emakeel	eesti keel	21	23	24	17	24
	vene keel	76	75	75	79	74
	muu keel	2	2	1	4	2
Keeletase	algfase	20	23	15	31	11
	kesktase	37	51	46	26	43
	kõrgtase	43	26	38	43	47
Lõpetatud õppeasutus	Eestis	61	52	65	60	60
	Venemaal/mujal	41	48	38	44	40

Eestikeelse aineõppe läbiviijaks on mõnevõrra sagedamini õpetaja, kelle emakeeleks on eesti keel

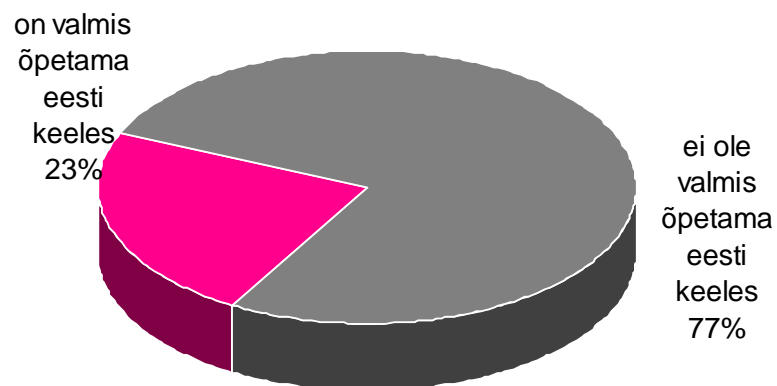
(% koolidest, kus viiakse läbi eestikeelset aineõpet, n=62)

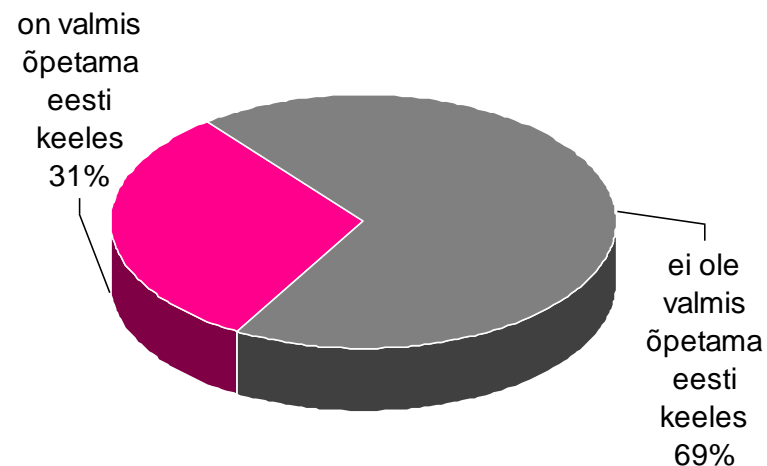
Välja on kujunenud õpetajate seltskond, kes ei ole põhimõtteliselt valmis õpetama oma ainet eesti keeles

(% aineõpetajatest, kes õpetab praegu ainult vene keeles, n=84)

2006

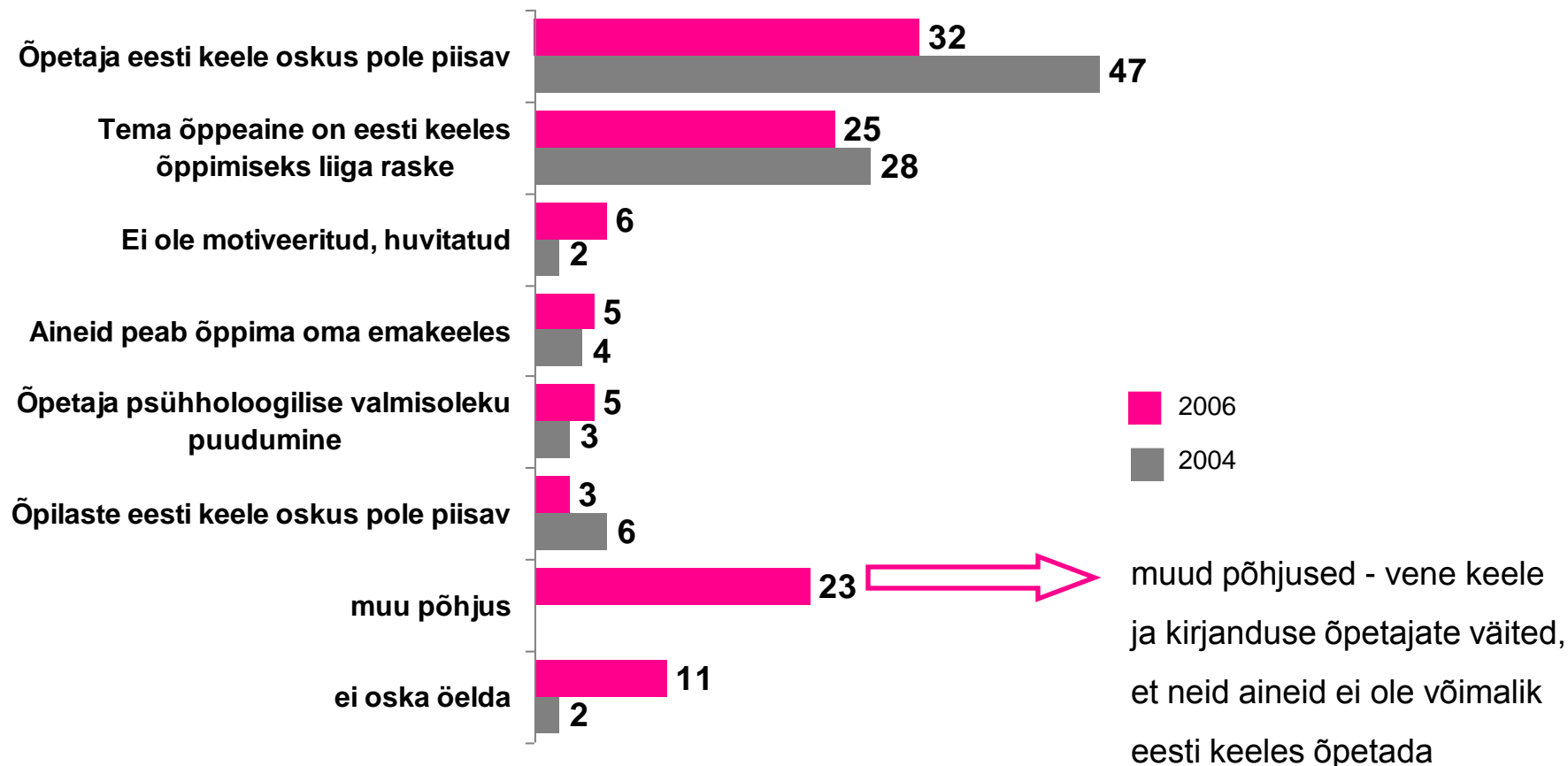

2004

Peamiselt takistab oma aine õpetamist eesti keeles endiselt ebapiisav eesti keele oskus

(% aineõpetajatest, kes ei ole valmis õpetama eesti keeles, n=65)

Suhtumine eestikeelsesse aineõpetusse

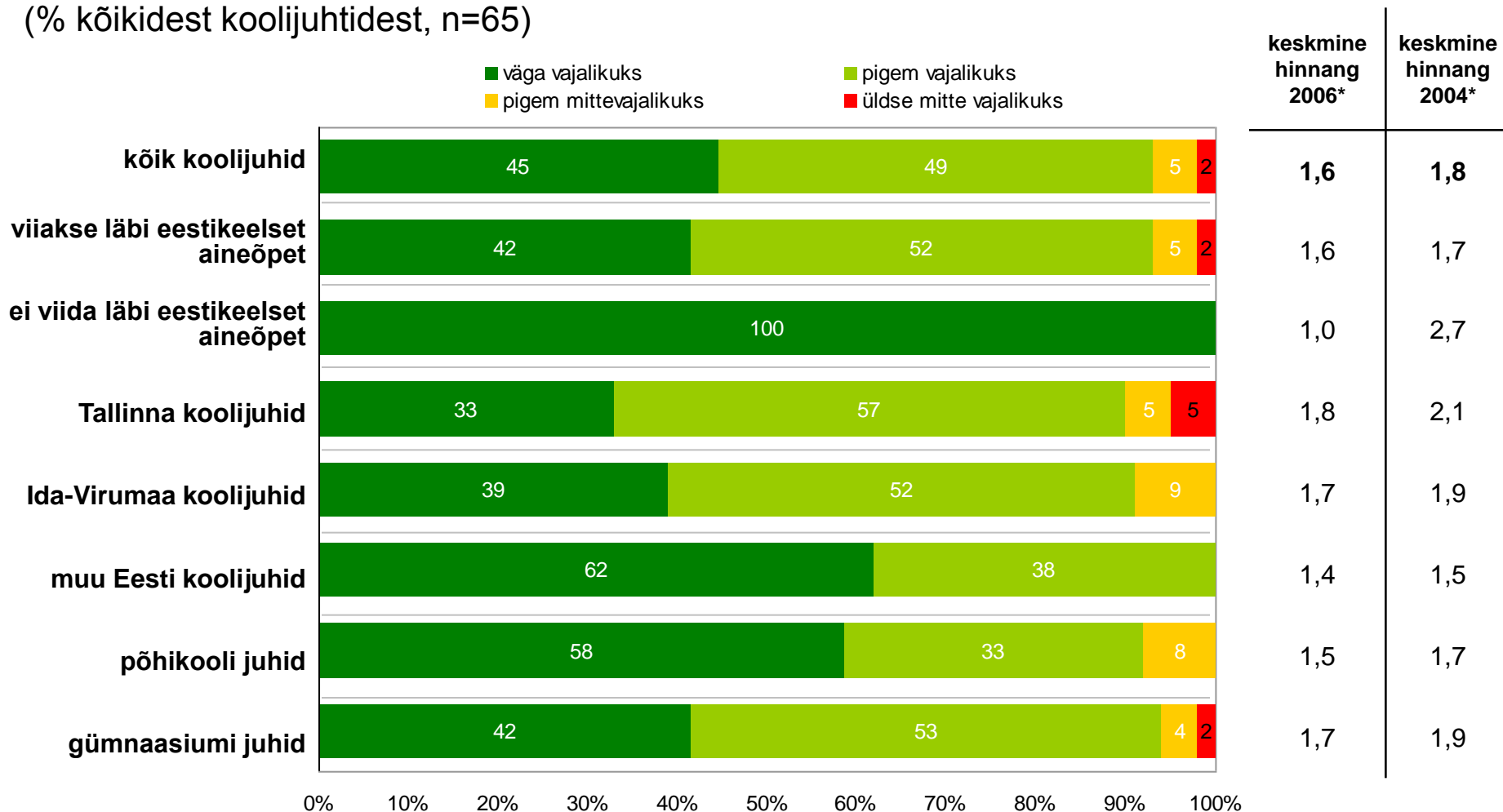

Üldine suhtumine eestikeelse aineõpetusse on positiivne, õpetajad on skeptilisemad kui koolijuhid

- Nii koolijuhid kui aineõpetajad hindavad osalist eestikeelset aineõpet vene koolides vajalikuks ning võrreldes 2004. aastaga on nende hinnangud selles osas muutunud veelgi **positiivsemaks**.
- Kui eelmises uuringus hindas eestikeelset aineõpet “väga vajalikuks” või “pigem vajalikuks” **83% koolijuhtidest**, siis käesoleva uuringu raames andis selliseid hinnanguid oli **94%**. 65 direktorist vaid 4 väidab, et eestikeelne aineõpe vene koolides ei ole vajalik (kõigis neljas koolis toimub käesoleval aastal eestikeelne aineõpe; kaks kooli asub Tallinnas ja kaks kooli Ida-Virumaal).
- Võrreldes koolijuhtidega on **aineõpetajad mõnevõrra skeptilisemad**, sarnaselt ka 2004. aastal läbiviidud uuringule. Kui eelmises uuringus hindas eestikeelset aineõpet “väga vajalikuks” või “pigem vajalikuks” **71% õpetajatest**, siis käesoleva uuringu raames andis selliseid hinnanguid oli **85%**. Märkimisväärne on, et suhtumine on paranenud teistest enam just nendes õpetajate rühmades, kes on üldiselt meelestatud teistest kriitilisemalt - Tallinna ja Ida-Viru, ainult vene keeles õpetavate ning gümnaasiumide õpetajate seas.

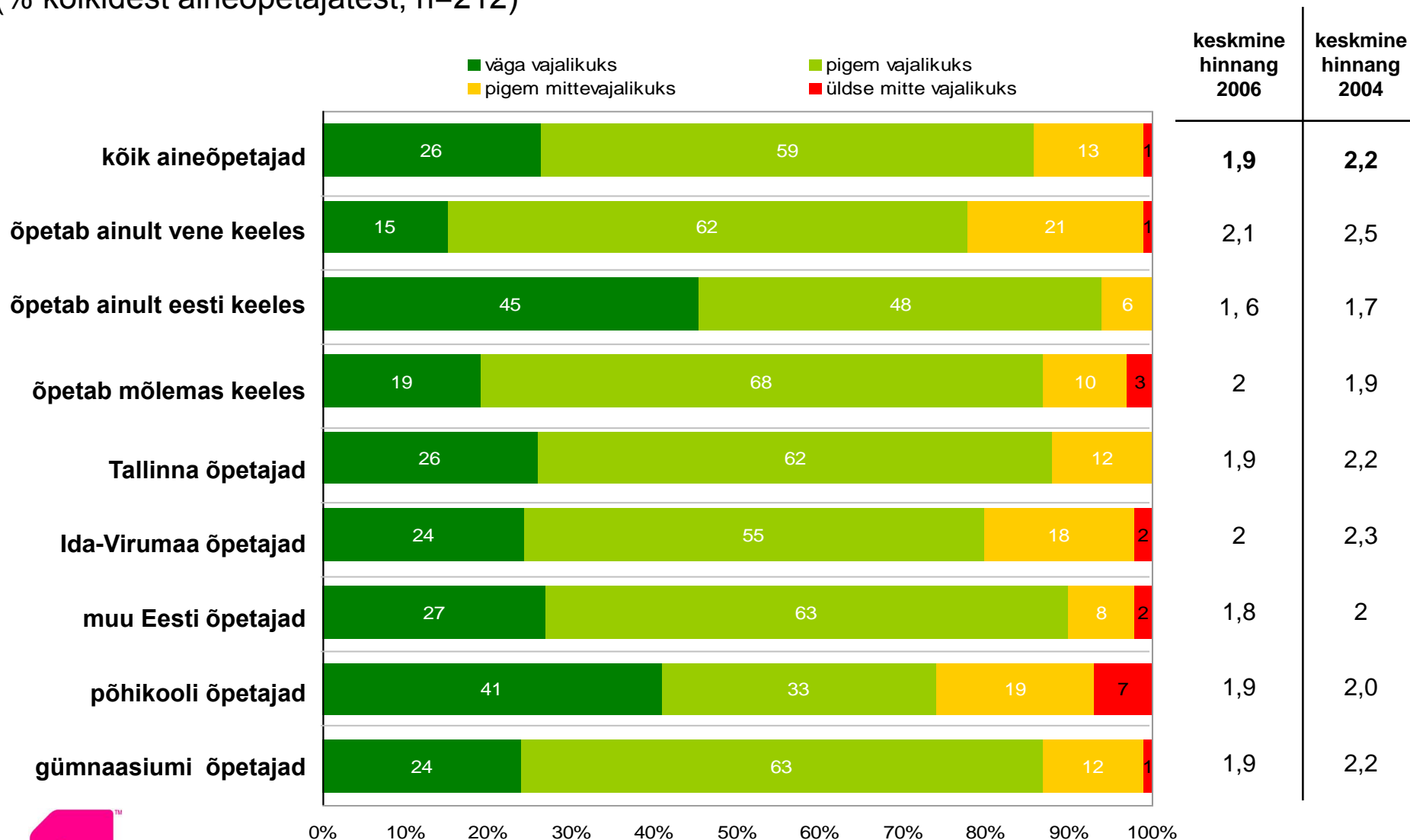
Koolijuhtide üldine suhtumine osalisse eestikeelsesse aineõpetusse on positiivne

(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

Aineõpetajate üldine suhtumine eestikeelse aineõpetusse on veidi skeptilisem, kuid üldiselt positiivne

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

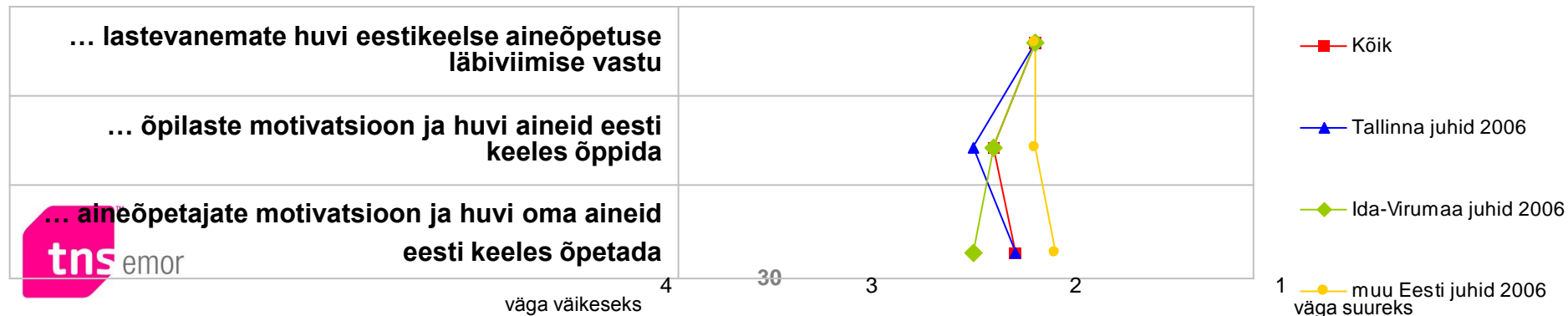
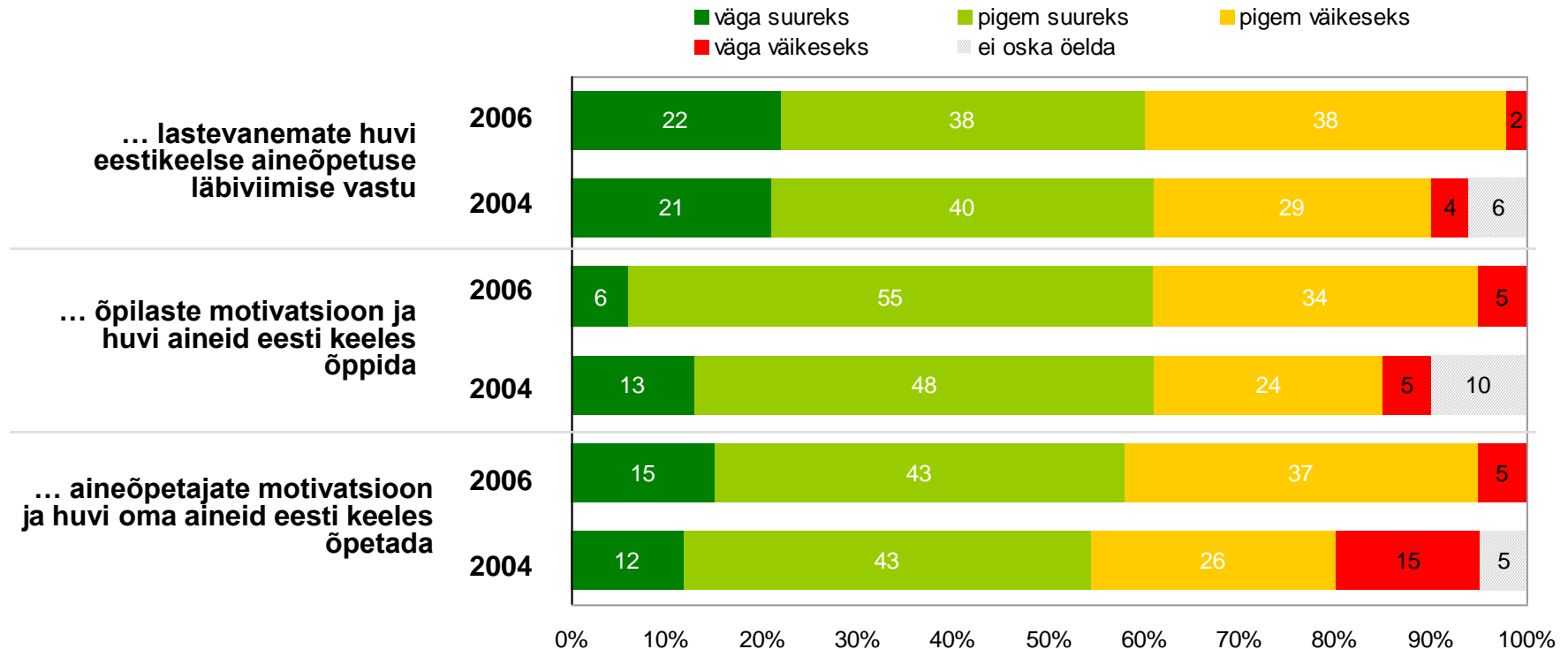

Huvi ja motiveerituse kasvu eestikeelse aineoppe läbiviimisel nähakse eelkõige koolijuhtides

- Koolijuhtide hinnangul on nii lastevanemate kui õpilaste huviatus eestikeelse aineõpetuse vastu jäänud enam-vähem samale tasemele 2004. aastaga. **Ligi kaks kolmandiku õpilastest ja lastevanematest on kas väga või pigem huvitatud eestikeelsest aineõppest.** Oma kooli õpetajate motivatsiooni õpetada oma aineid eesti keeles hindavad koolijuhid veel õige pisut madalamaks kui lastevanemate ja õpilaste huvi, samas on viimase kahe aasta jooksul vähenenud eelkõige just hinnanguliselt väga väikese motivatsiooniga õpetajate osakaal.
- Aineõpetajate motiveeritust ja huvi õpetada eesti keeles hindavad kõige madalamaks Ida-Virumaa ja kõige kõrgemaks muude Eesti piirkondade koolijuhid.
- Aineõpetajad ise olid võrreldes koolijuhtidega aastal 2004 ise skeptilisemad lastevanemate ja õpilaste huviatuses eestikeelse aineõpetuse vastu. Käesoleva uuringu raames **hindasid aineõpetajad kõikide huvirühmade motiveeritust eestikeelse aineõpetuse vastu suurenenuks.** Oluliselt on õpetajate silmis kasvanud koolijuhtide motiveeritus, kõige vähem sellest huvitatud on nende silmis jätkuvalt õpilased. Veidi enam hindavad õpilaste huvi eestikeelse aineõppe vastu Tallinna õpetajad ja algklasside õpetajad. Ida-Virumaal on eestikeelsest aineõppest enam huvitatud lastevanemad, mitte õpilased ise. Need õpetajad, kes ise õpetavad vaid vene keeles, hindavad ka kõikide teiste huvirühmade huviatus eestikeelsest aineõppest kõige madalamalt.
- Seega on säilinud olukord, kus aineõpetajate silmis on kõige rohkem huvitatud eestikeelsest aineõppest koolijuhid, mitte õpilased ise või lastevanemad. Kui õpetajad hindavad koolijuhtide huvi kasvu ja kõrget motiveeritust, siis koolijuhid ise ei ole seda usku veel sel määral suutnud edasi “sisendada” õpetajatele.

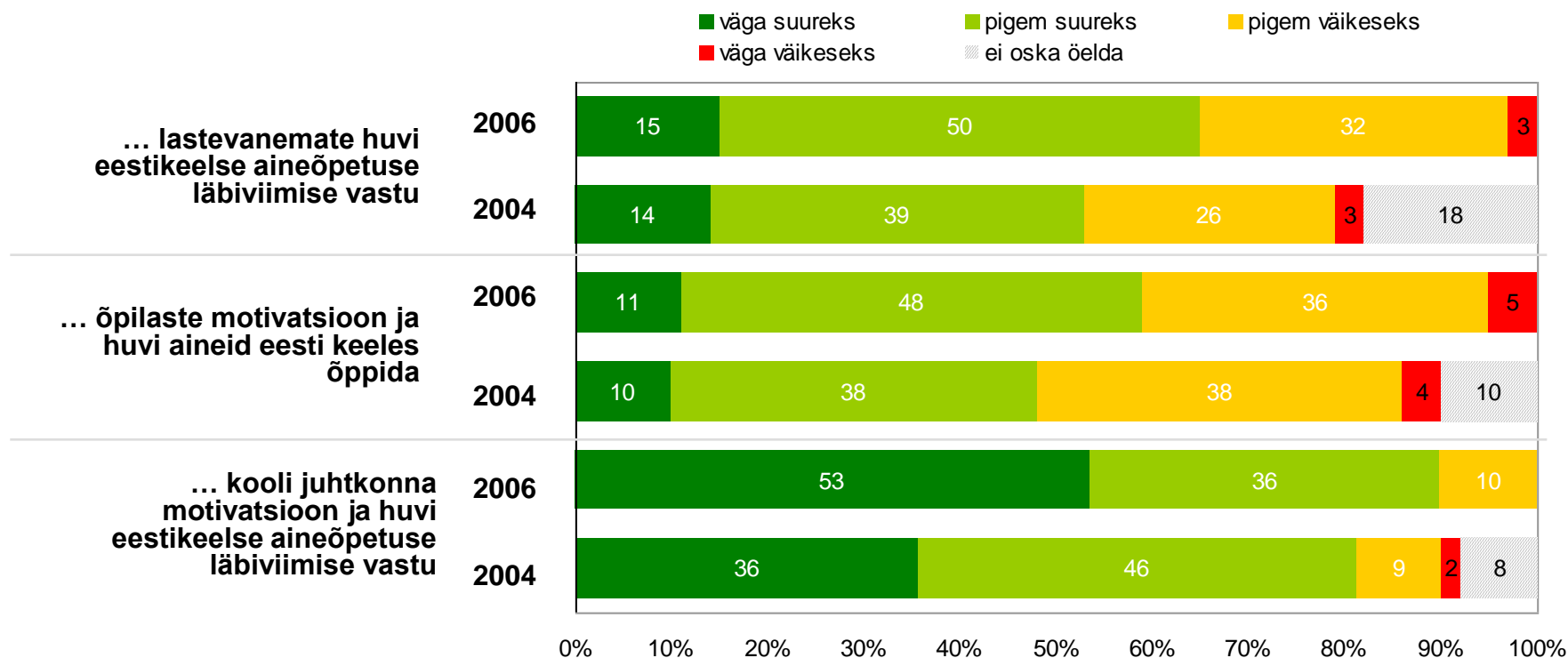
Pooled koolijuhtidest hindavad kõikide huvirühmade huvitatust eestikeelsest aineõppest suureks

(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

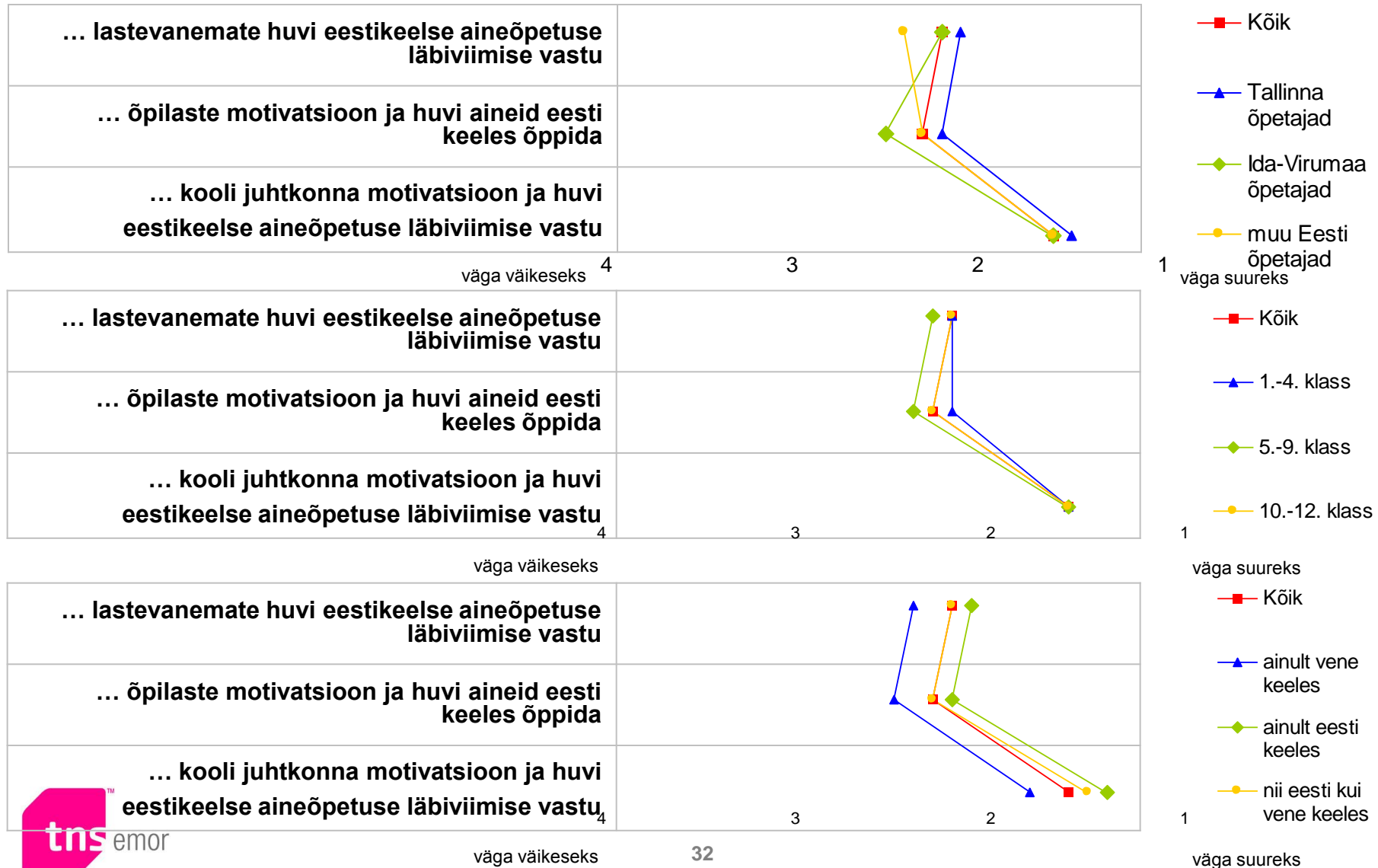
Aineõpetajate silmis kõige motiveeritumad eesti keelse aineõppe läbiviimise vastu on koolijuhid

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

Suuremat motiveeritust tajuvad Tallinna ja algklassides ning eesti keeles õpetavad õpetajad

(keskmised hinnangud)

Erinevate osapoolte motiveeritus eestikeelse aineõppe vastu: 2004 vs 2006

KOOLIJUHID

väga väikeseks

väga suureks

AINEÕPETAJAD

väga väikeseks

väga suureks

Eestikeelse aineõpetusega kaasnevad võimalikud positiivsed ja negatiivsed küljed – koolide juhid

- Endiselt sama positiivsed on koolijuhid selles, et eestikeelne aineõpe **parandab õpilaste eesti keele oskust, tõstab vene koolide lõpetajate konkurentsivõimet tööturul** ning et see **avardab vene koolide õpilaste haridus- ja edasiõppimise võimalusi**. Eriti hindavad õpilaste konkurentsivõimet tööturul ning järgneva hariduse saamises osas **Ida-Virumaa koolijuhid**.
- Rohkem koolijuhte kui aastal 2004 on nõustunud väidetega, et eestikeelne aineõppe **ühtlustab eesti ja vene õppekeelega koolide õpilaste teadmiste taset** (2004 – 30%, 2006 – 60%) ning et see **vastab õpiaste eelnevale eesti keele oskuse tasemele** (2004 – 48%, 2006 – 64%). Nii koolijuhid kui aineõpetajad hindavad õpilaste eesti keele taset paremaks kui 2004. aastal.
- Eestikeelse aineõppele ülemineku esiletoodud negatiivsemad pooled sarnanevad 2004. aasta tulemustega. Mõnevõrra veelgi rohkem on teadvustatud **õpetajate lisakoormust ning psühholoogilist pinget**, mis tuleneb ainete õpetamisest kas ainult eesti keeles või nii vene kui eesti keeles. Enam kui teiste regioonide juhid märgivad Ida-Virumaa koolijuhid õpilasi puudutavaid negatiivsemaid külgi – et õpilastele eestikeelne aineõpe toob **lisakoormust, et teadmised jäävad lünklikuks** ja et **õpilastel tekib psühholoogiline stress**. Ida-Virumaa koolijuhid on ka kõige skeptilisemad oma õpilaste eesti keele taseme osas.

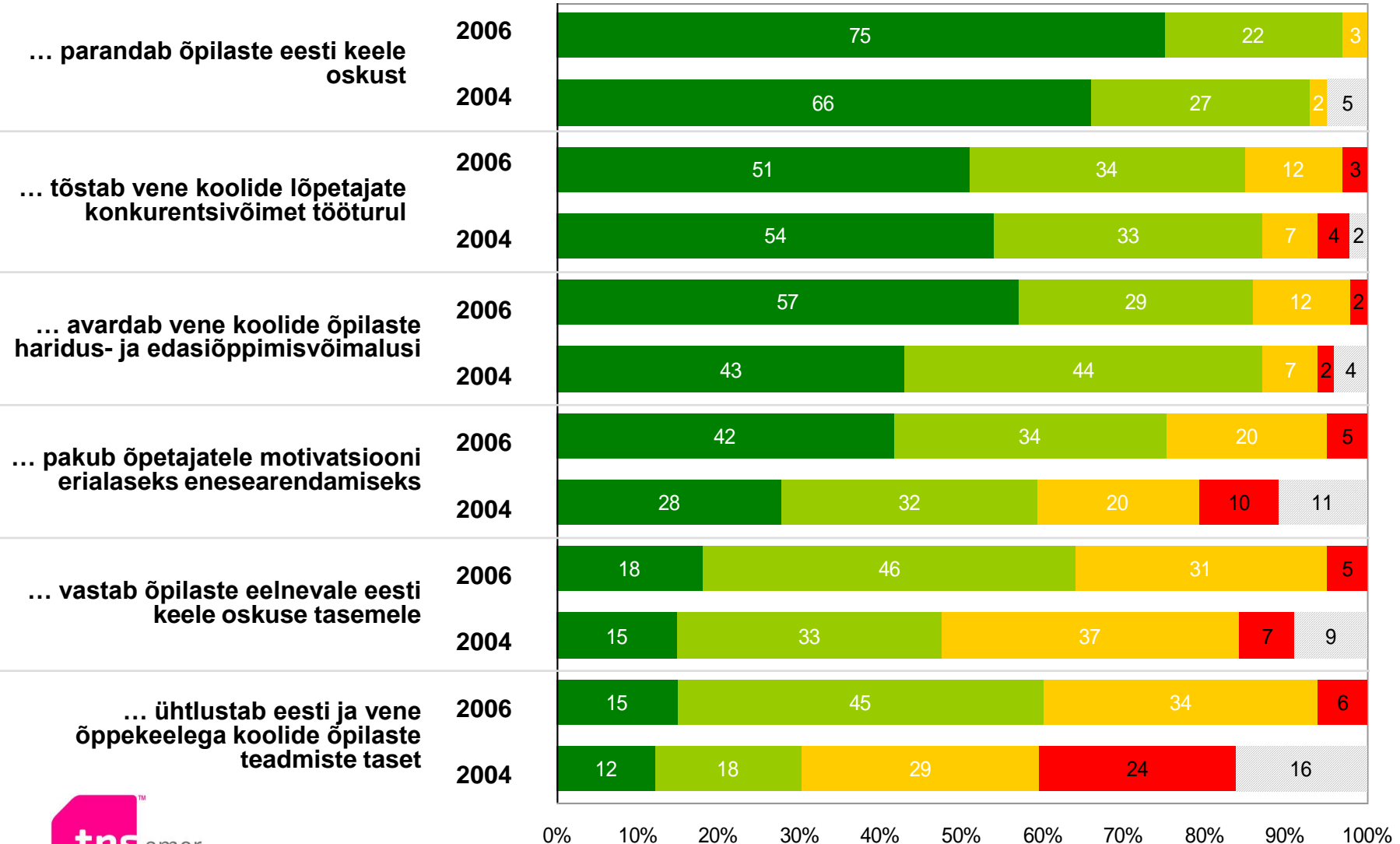
Eestikeelse aineõpetusega kaasnevad võimalikud positiivsed ja negatiivsed küljed - aineõpetajad

- Aineõpetajate hinnangud seoses eestikeelse aineõppega kaasneva positiivsega on kokkuvõttes sarnased koolijuhtide hinnangutega, kuid nemad ei ole nii kategoorilised, kasutades vähem väljendit “täiesti nõus” ja pigem kasutades väljendit “pigem nõus”.
- Võrreldes 2004. aasta tulemustega tõdevad aineõpetajad veelgi sagedamini, et eestikeelne aineõpe **motiveerib neid erialaseks enesearendamiseks** ning et see **ühtlustab eesti ja vene õppekeelega koolide õpilaste teadmiste taset** . Võrreldes varasemaga veidi enam õpetajatest väidab, et eestikeelne aineõpe vastab õpilaste eelnevale eesti keele oskuse tasemele.
- Mis puudutab eestikeelsele aineõppele üleminekuga kaasnevaid võimalikke negatiivseid külgi, siis aineõpetajate arvamus võrreldes aastaga 2004 ei ole oluliselt muutunud. Kõige enam aineõpetajad nimetab eestikeelse aineõppe negatiivseks küljeks nii **õpetajatel kui õpilastel tekkivat lisakoormust** (vastavalt 94% ja 93% aineõpetajatest). Mõnevõrra vähem, kuid ka väga paljud õpetajaid nimetavad **psühholoogilist stressi järele** nii **õpetajatel kui õpilastel** . Mure **õpilaste lünklike teadmiste** üle on aineõpetajatel samuti suur (78% aineõpetajatest oli selle väitega kas täiesti või pigem nõus).
- Ida-Virumaa aineõpetajad ja õpetajad, kes õpetavad vaid vene keeles, on kõige skeptilisemad positiivsete ja kõige rohkem nõustuvad negatiivsete eestikeelse aineõppega kaasneda võivate tahkudega. Kõige optimistlikumalt on häälestatud muu Eesti piirkondade õpetajad, algklasside õpetajad ning need õpetajad, kes õpetavad ainult eesti keeles.

Koolijuhtide hinnangul parandab eestikeelne aineõpe eelkõige õpilaste eesti keele oskust

(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

■ täiesti nõus   ■ pigem nõus   ■ pigem ei ole nõus
■ üldse ei ole nõus   ■ ei oska öelda

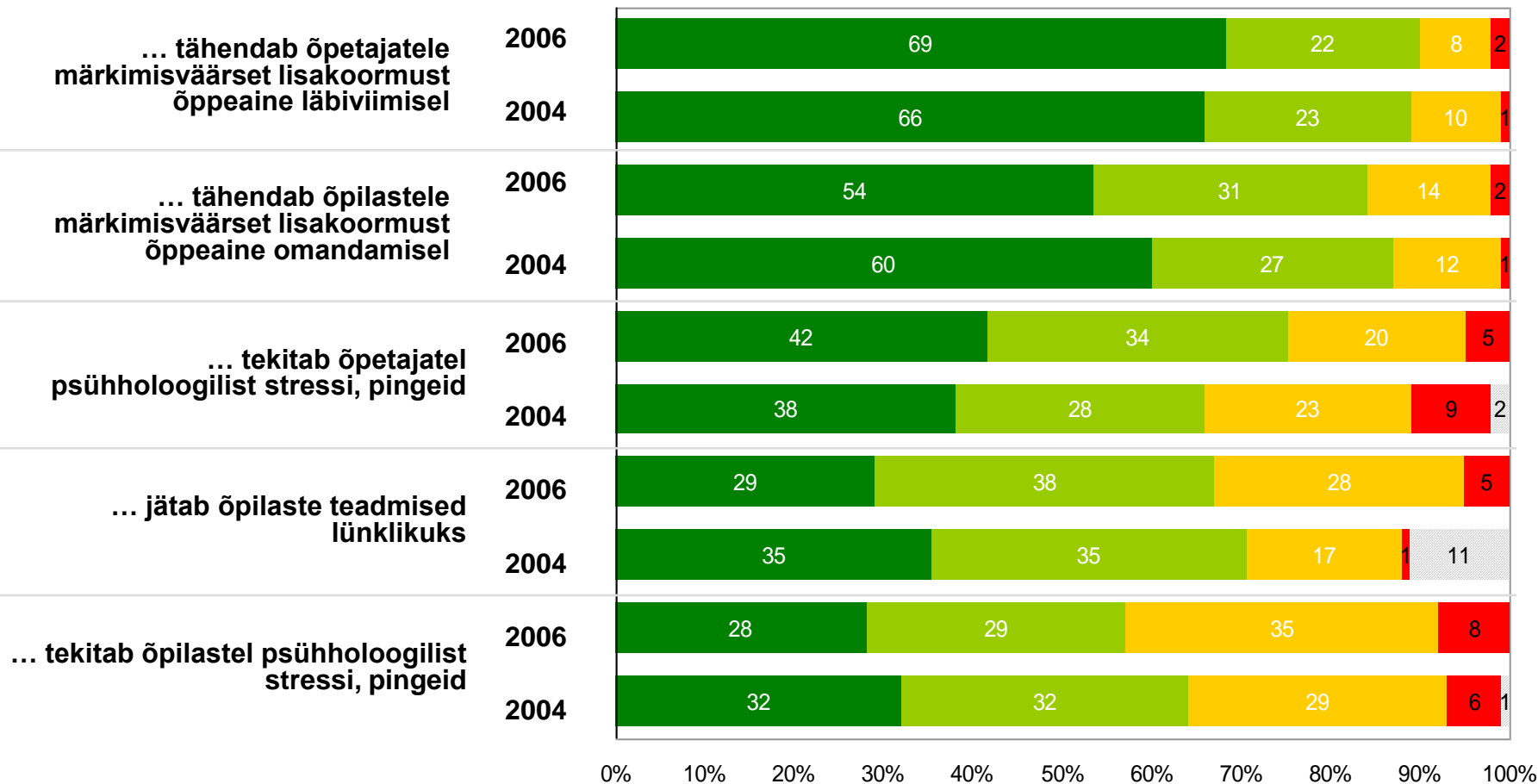

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Negatiivsest küljest täheldavad koolijuhid eelkõige õpetajatele langevat lisakoormust

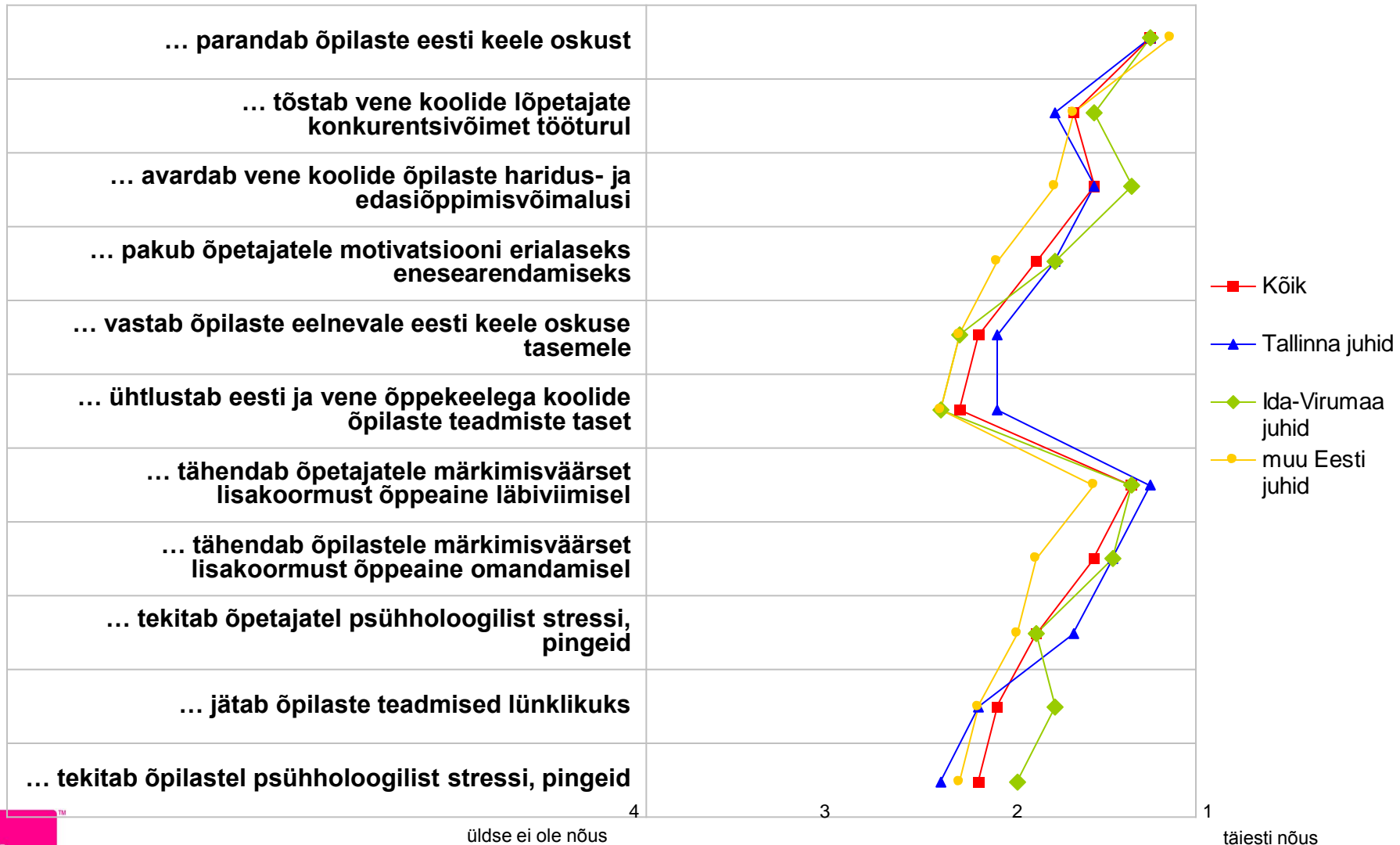
(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

■ täiesti nõus   ■ pigem nõus   ■ pigem ei ole nõus
■ üldse ei ole nõus   ■ ei oska öelda

Eestikeelse aineõpetuse võimalikud positiivsed ja negatiivsed küljed

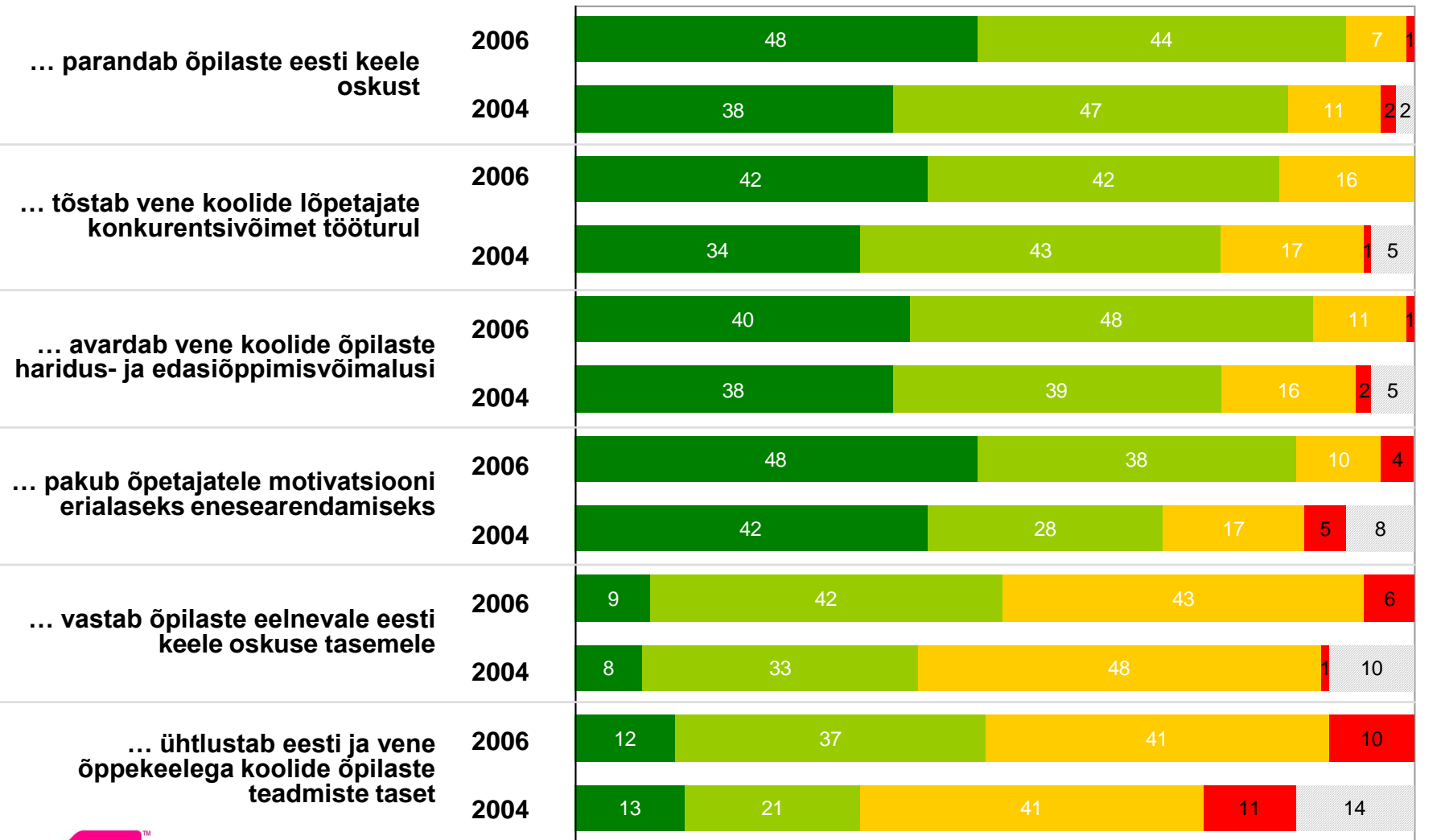
(keskmised hinnangud)

Õpetajate usk eestikeelsesse aineõppesse on võrreldes koolijuhtidega madalam

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

■ täiesti nõus   ■ pigem nõus   ■ pigem ei ole nõus
 ■ üldse ei ole nõus   ■ ei oska öelda

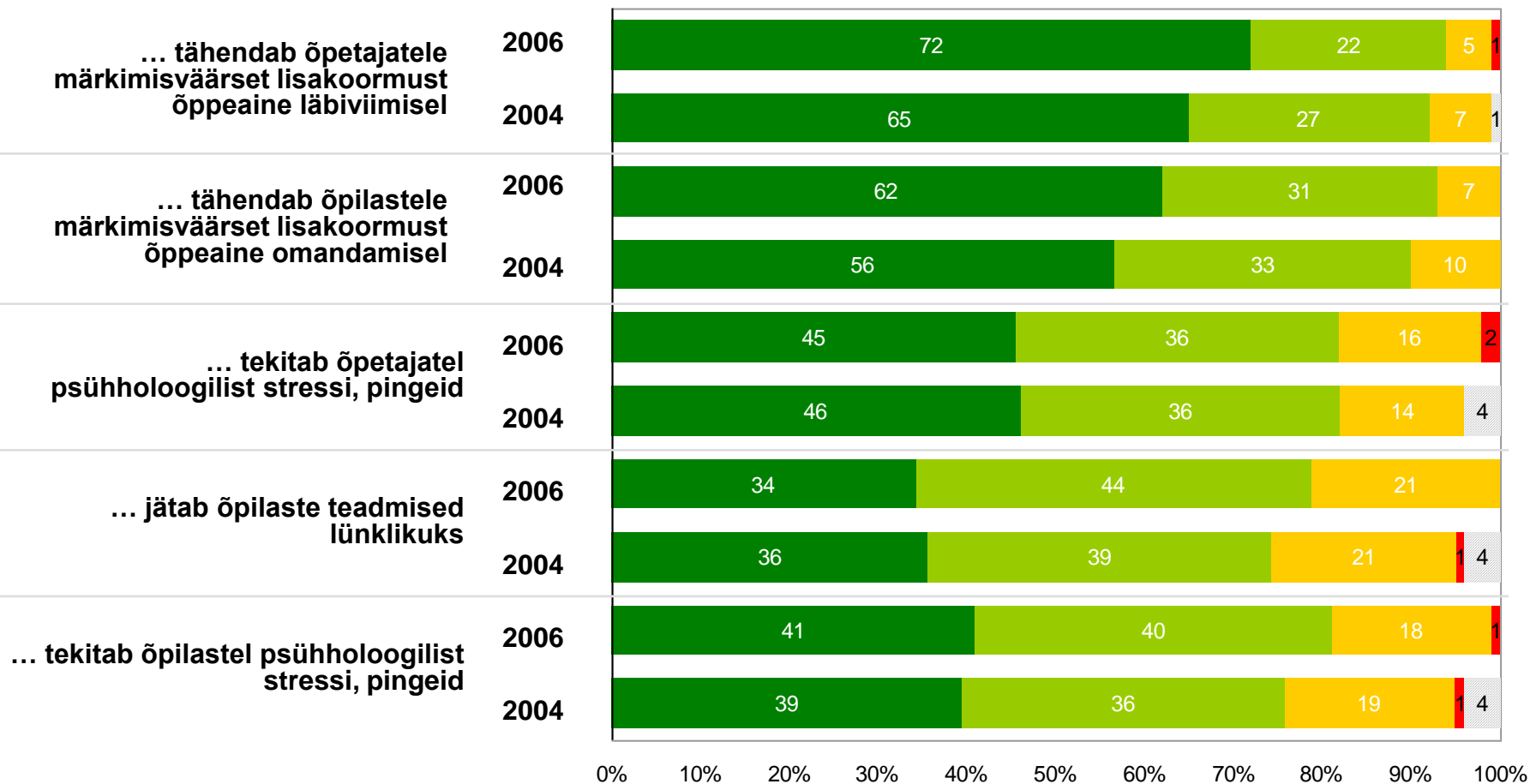

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Ka õpetajad ise toovad kõige sagedamini negatiivsena esile enda kasvava koormuse

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

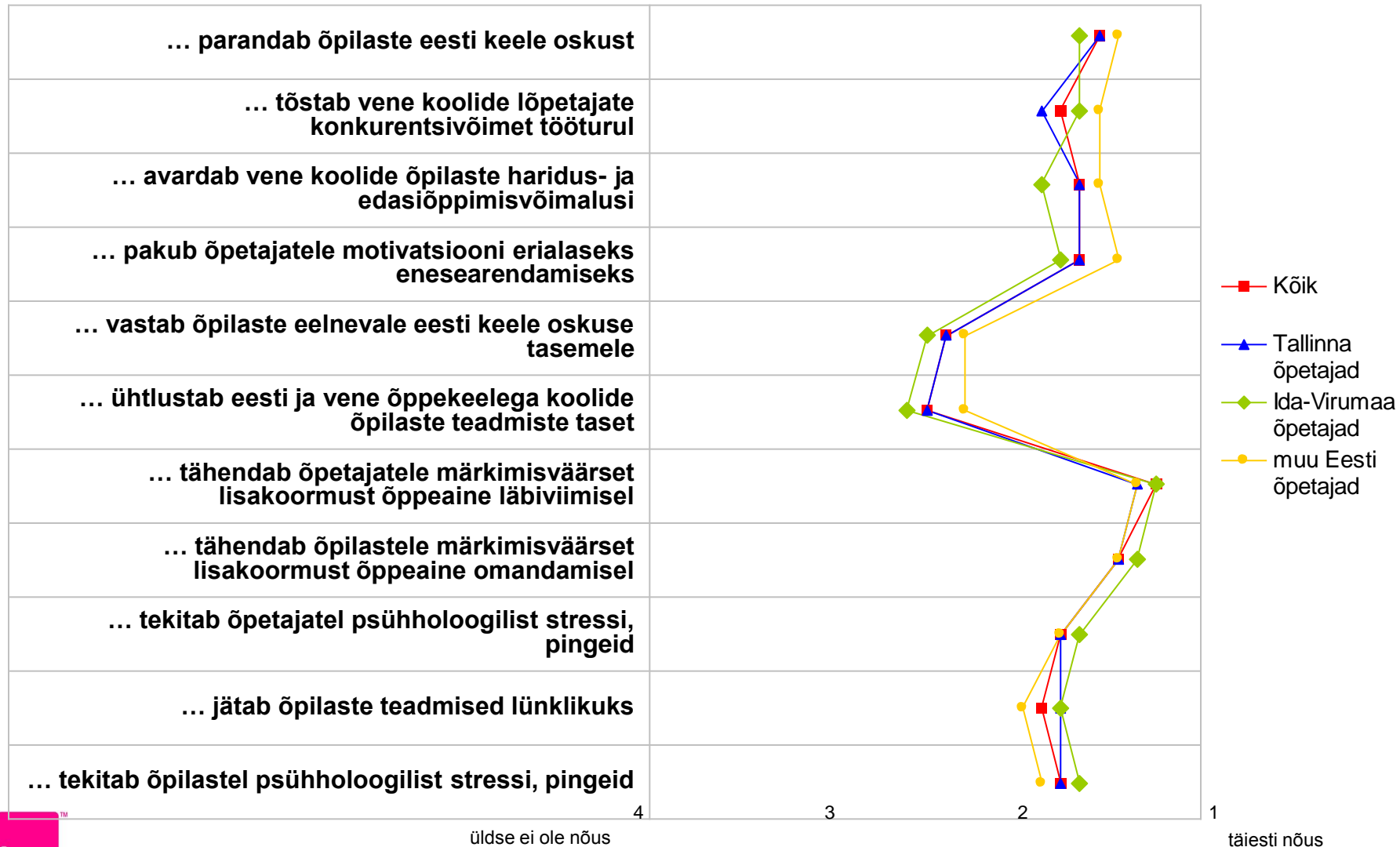
■ täiesti nõus   ■ pigem nõus   ■ pigem ei ole nõus
■ üldse ei ole nõus   ■ ei oska öelda

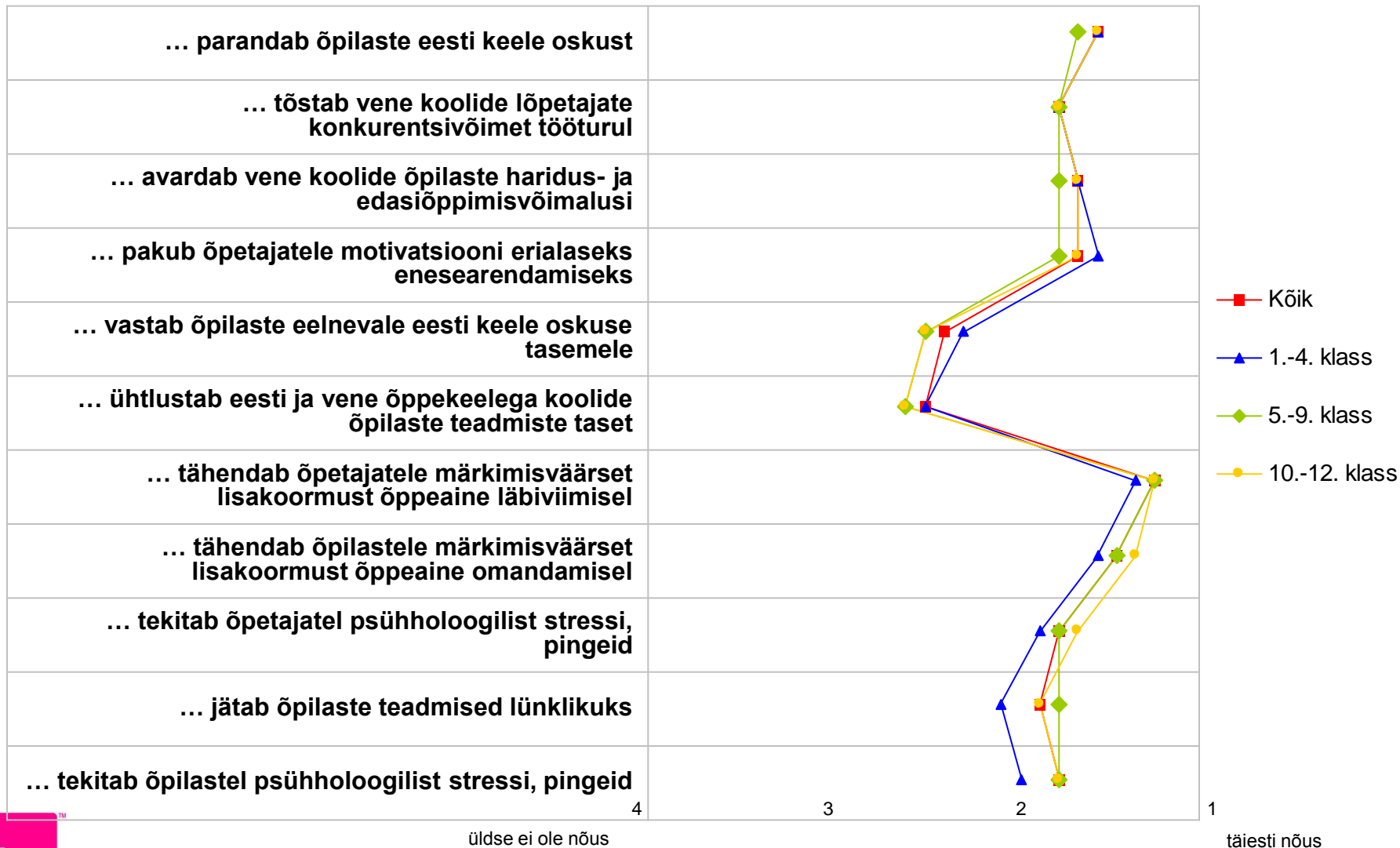
Teistest skeptilisemad on eestikeelse aineõppe suhtes Ida-Virumaa aineõpetajad

(keskmised hinnangud regioonide lõikes)

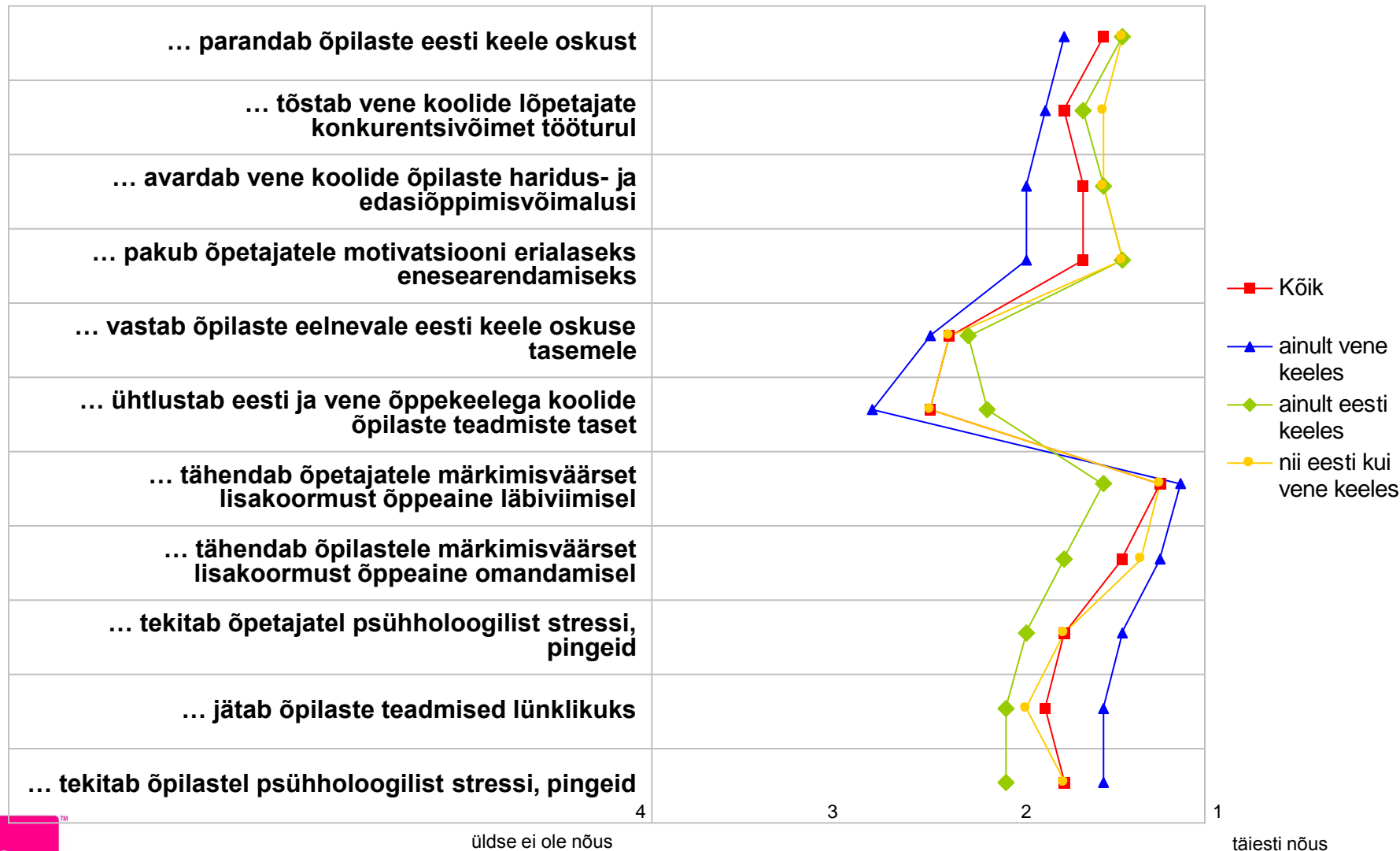
Positiivsemalt on eestikeelse aineõppe osas häälestatud algklasside õpetajad

(keskmised hinnangud, klasside lõikes)

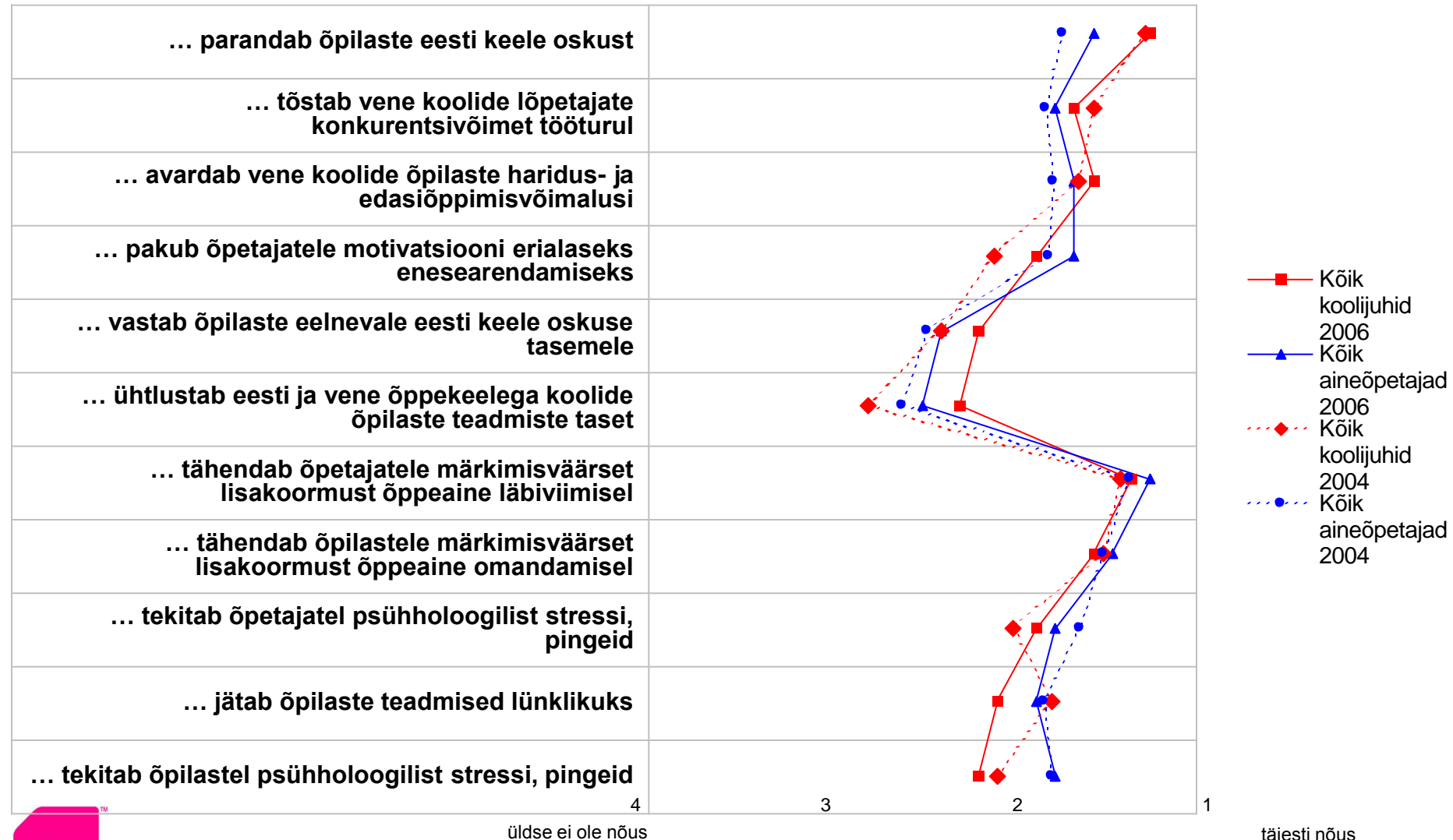
Enda kogemus eestikeelse aineõppe läbiviimisega määrab ka suhtumise sellesse

(keskmised hinnangud õpetamise keele lõikes)

Paranenud on nii koolijuhtide kui aineõpetajate hinnangud eestikeelsele aineõppele

(keskmised hinnangud 2006 vs 2004)

Tingimused eestikeelse aineõppe läbiviimiseks

Enim puudust tuntakse õppematerjalidest ja -metoodikatest

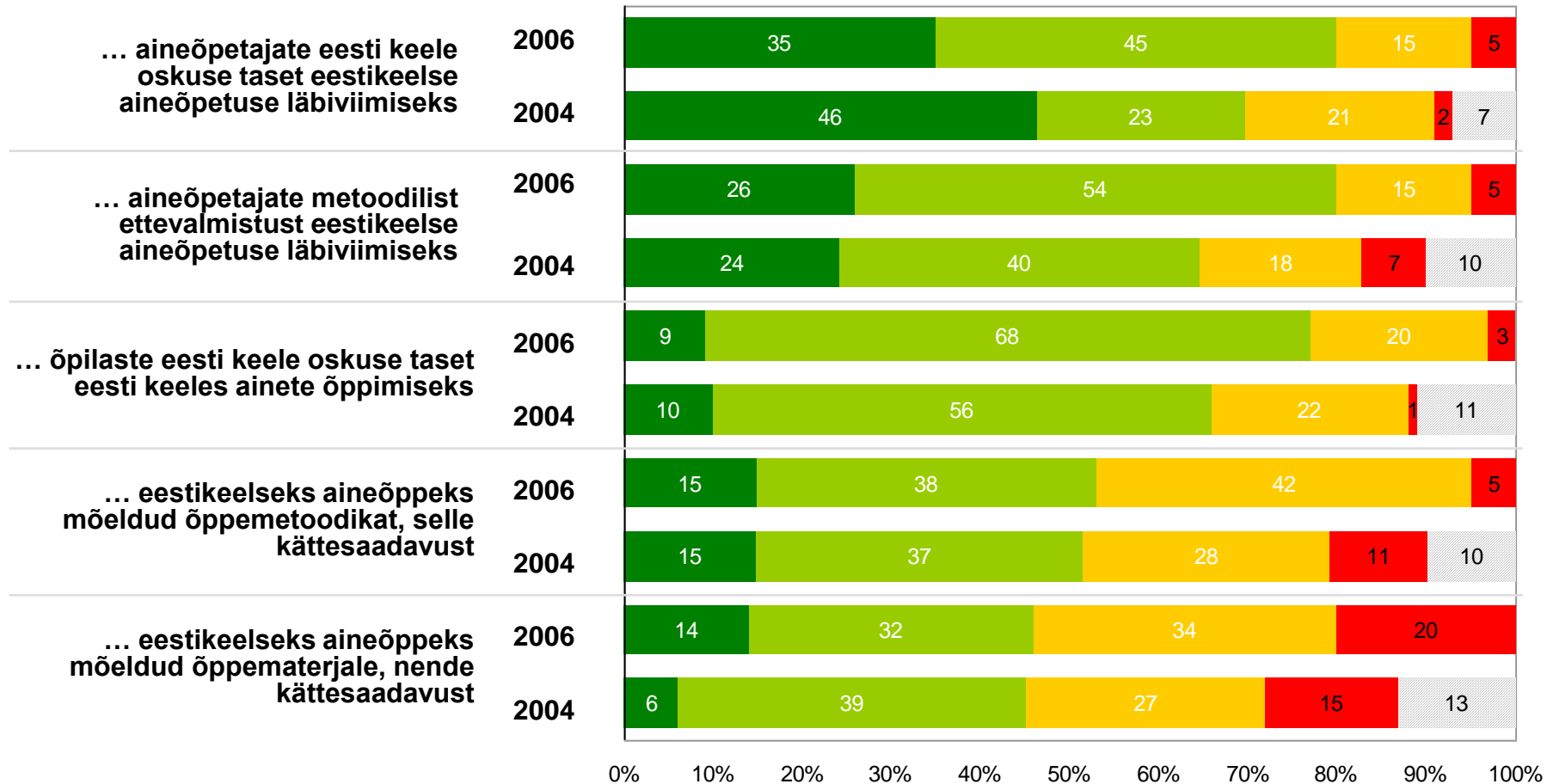
- Koolijuhtide hinnangud oma kooli tingimustele ja võimalustele seoses eestikeelsele aineõppele üleminekuga on jäänud üldjoontes samale tasemele võrreldes 2004. aasta tulemustega, õpetajate hinnangud on mõnevõrra muutunud.
- Endiselt on koolijuhtide jaoks kõige murettekitavam **õppemetoodikate ning õppematerjalide kättesaadavus**, ka õpetajate hinnangud sellele läksid mõnevõrra kehvemaks. Õppematerjalide kättesaadavus on kõige vähem probleemiks õpetajatele väljaspool Tallinna ja Ida-Virumaad.
- Aineõpetajate **eesti keele oskust** hindab väga heaks või pigem heaks 80% koolijuhtidest, veidi kriitilisemad on aineõpetajad ise (68% õpetajatest endist hindab seda väga heaks või pigem heaks). Enda **eesti keele taset** hindavad mõnevõrra madalamaks Tallinna õpetajad, kuigi väidetavalt kõige rohkem nendest (63%) on saanud viimase 3 aasta jooksul ainega seotud eesti keele õpet. Gümnaasiumiastme õpetajad hindavad oma keeletaset veidi kõrgemaks. **Õpilaste keeletaset** peab heaks 77% koolijuhtidest ja 54% õpetajatest.
- Õpetajate **metoodiline ettevalmistus** eestikeelse aineõpetuse läbiviimiseks on nii koolijuhtide kui õpetajate endi hinnangul mõnevõrra paranenud.
- Kõige madalamalt hindavad oma kooli ettevalmistatust ja võimalusi ja seda kõikide mõõdetud parameetrite suhtes **Ida-Virumaa koolijuhid ja õpetajad** (v.a enda eesti keele oskuse tase) ning need õpetajad, kes õpetavad vaid vene keeles. Väga suur lõhe hinnangutes jääbki nende vahele, kes õpetavad oma aineid vaid vene keeles ning kes juba õpetavad täies mahus või osaliselt eesti keeles. Nende õpetajate valmisolek õpetada eesti keeles on madal, ja psühholoogilist laadi probleeme on raskem ületada kui otsest keelebarjääri või metoodiliste materjalide kättesaadavust.

Koolijuhtide hinnangul ei ole enamusi tingimusi ega võimalusi kahe aasta jooksul muutunud

(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

Kuidas Te hindate oma kooli puhul ...

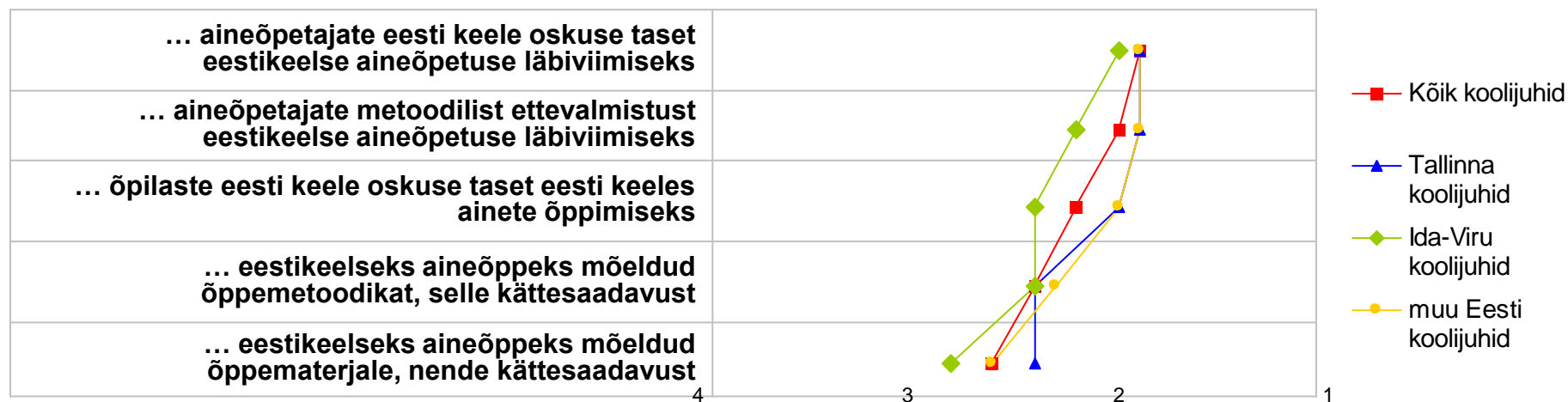
väga heaks pigem heaks pigem halvaks
väga halvaks ei oska öelda

Kõige pessimistlikumad võimaluste osas on Ida-Virumaa koolijuhid

(keskmised hinnangud)

Kuidas Te hindate oma kooli puhul ...

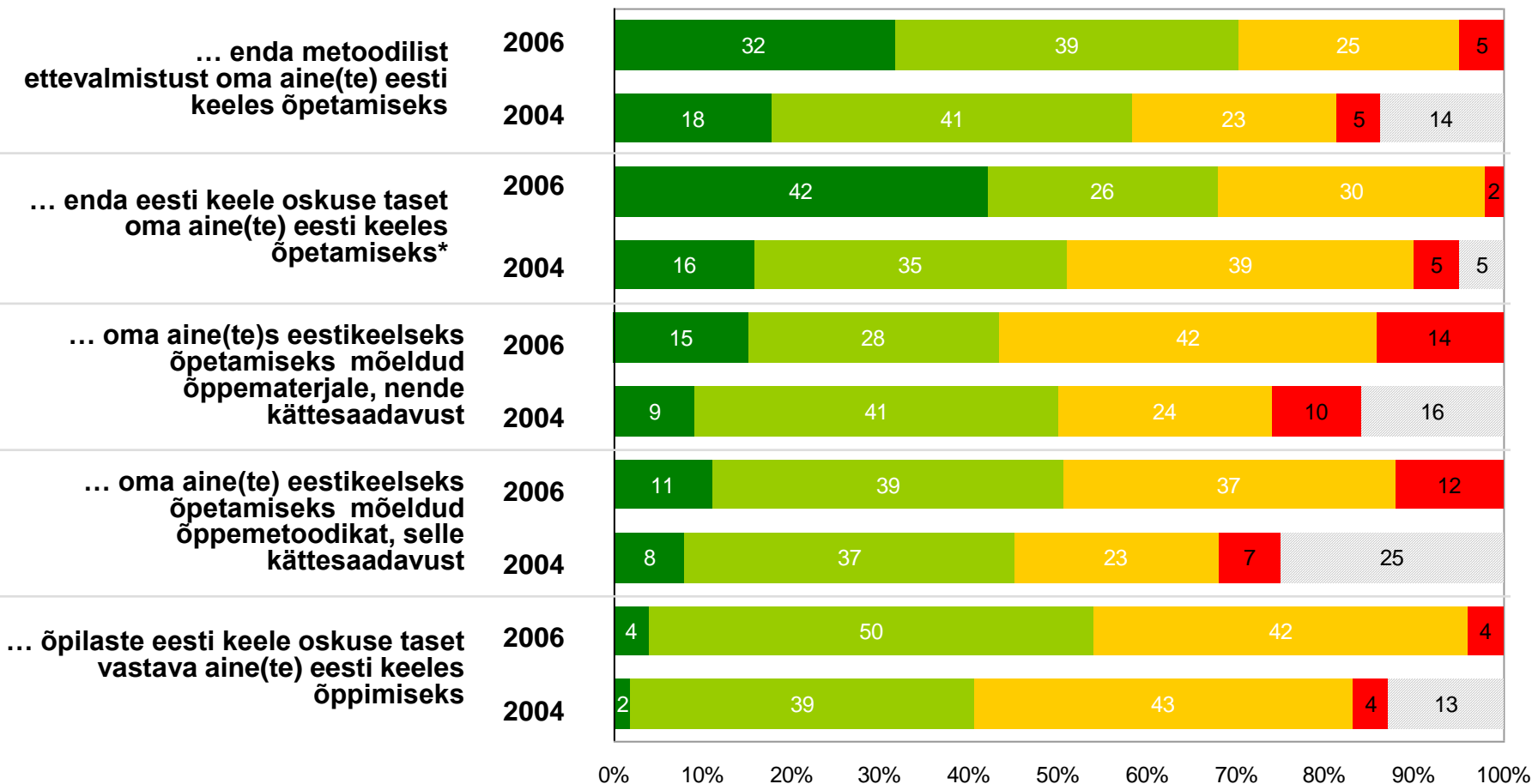

Õpetajate seisukohast on paranenud nende enda metoodiline ettevalmistus ning eesti keele oskus

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

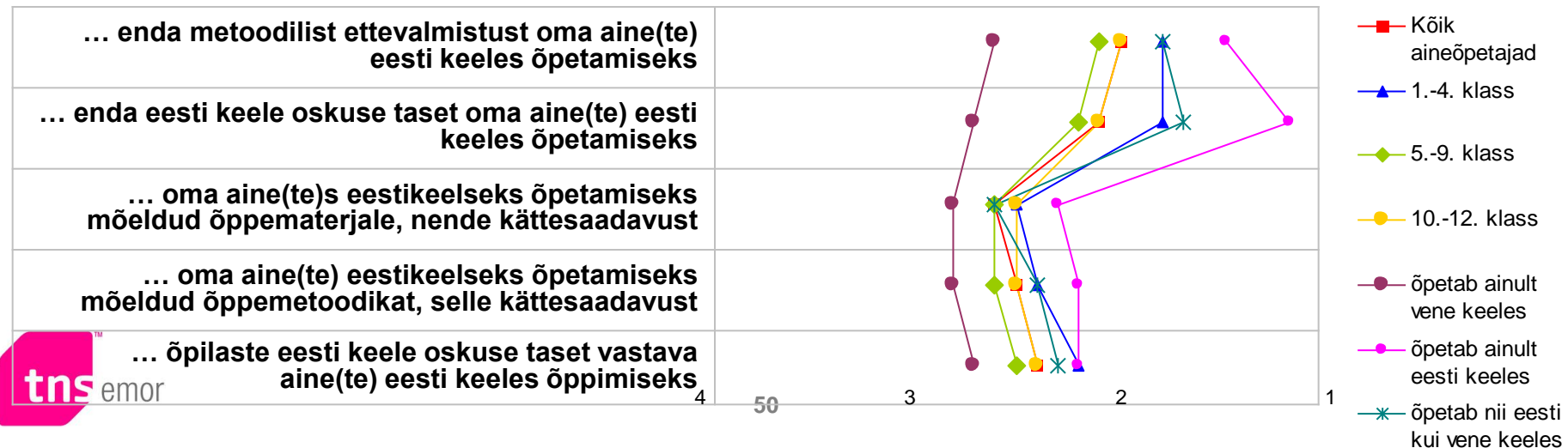
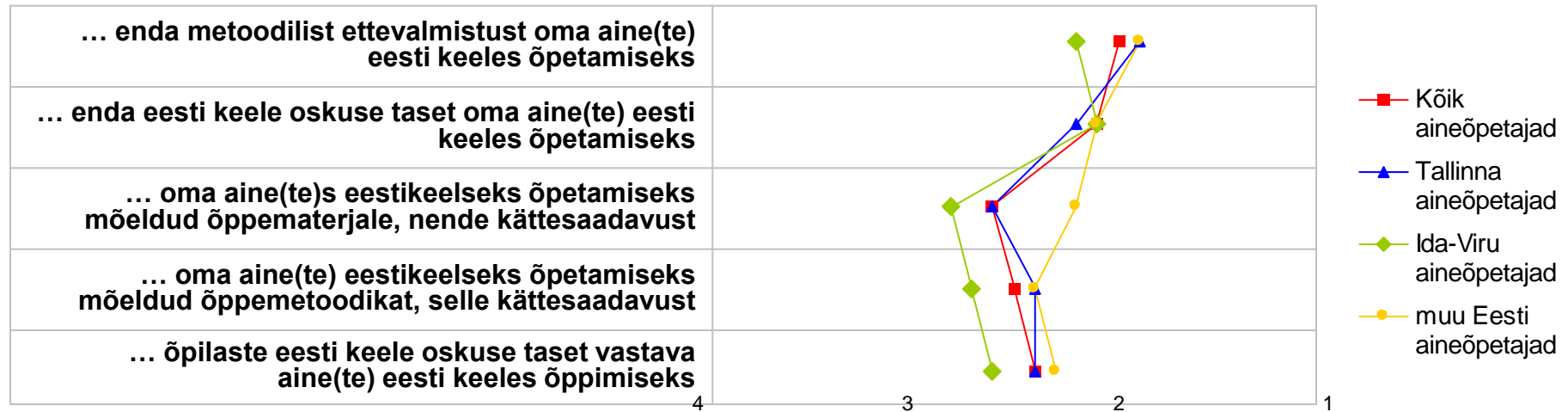
Kuidas Te hindate ...

väga heaks pigem heaks pigem halvaks
väga halvaks ei oska öelda

Positiivsemalt on meelestatud õpetajad muudest Eesti piirkondadest ning eestikeelse õpetamise kogemusega õpetajad (keskmised hinnangud)

Kuidas Te hindate ...

Kahe aasta jooksul on muutunud enam õpetajate hinnangud olemasolevatele tingimustele

(keskmised hinnangud)

Kuidas Te hindate ...

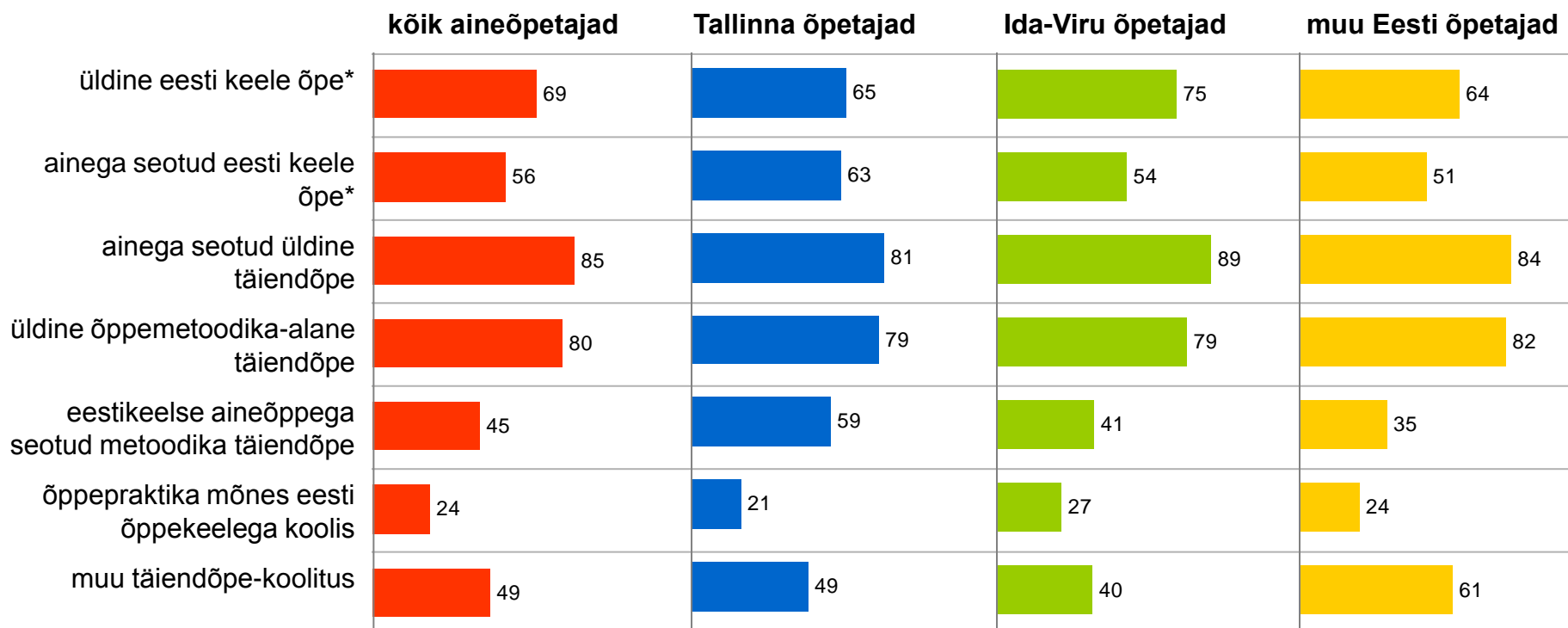

Tagasiside saadud täiendõppe ja koolituse kohta

- Viimase 3 aasta jooksul on kõige enam aineõpetajatest saanud koolitusi, mis on seotud rohkem nende ainetega kui ainega seotud eesti keele õppega. 85% kõikidest aineõpetajatest on saanud täiendkoolitust **oma aine raames** ning 80% **üldist õppemetoodika-alast** täiendõpet.
- **Üldist eesti keele õpet** on saanud 69% õpetajatest, keskmisest enam Ida-Virumaa õpetajad ja õpetajad, kes õpetavad ainult eesti keeles. Samas **spetsiifilisele sõnavarale orienteeritud keeleõpet**, mis oleks seotud õpetaja konkreetse ainega, on viimase 3 aasta jooksul saanud veidi üle pooled küsitletud aineõpetajad (56%) – sealjuures enamus õpetajatest, kes juba õpetavad eesti keeles (89%) ning vaid kolmandik nendest õpetajatest, kes õpetavad praegu ainult vene keeles (36%).
- **Eestikeelse aineõppega seotud metoodika täiendõpet** on saanud 45% küsitletud aineõpetajatest, kõige enam Tallinnas (59%) ja kõige vähem muudes Eesti piirkondades (35%). Rohkem on saanud metoodilist ettevalmistust ka need õpetajad, kes juba õpetavad kas ainult eesti keeles või kes õpetavad nii eesti kui vene keeles.
- **Õppepraktikat mõnes eesti õppekeelega koolis** on rakendatud kõige vähem. Vaid 24% õpetajatest on andnud tagasisidet, et on selles osalenud ja kõige enam on seda täiendõppe vormi rakendatud õpetajate seas, kes õpetavad oma aineid vaid eesti keeles.

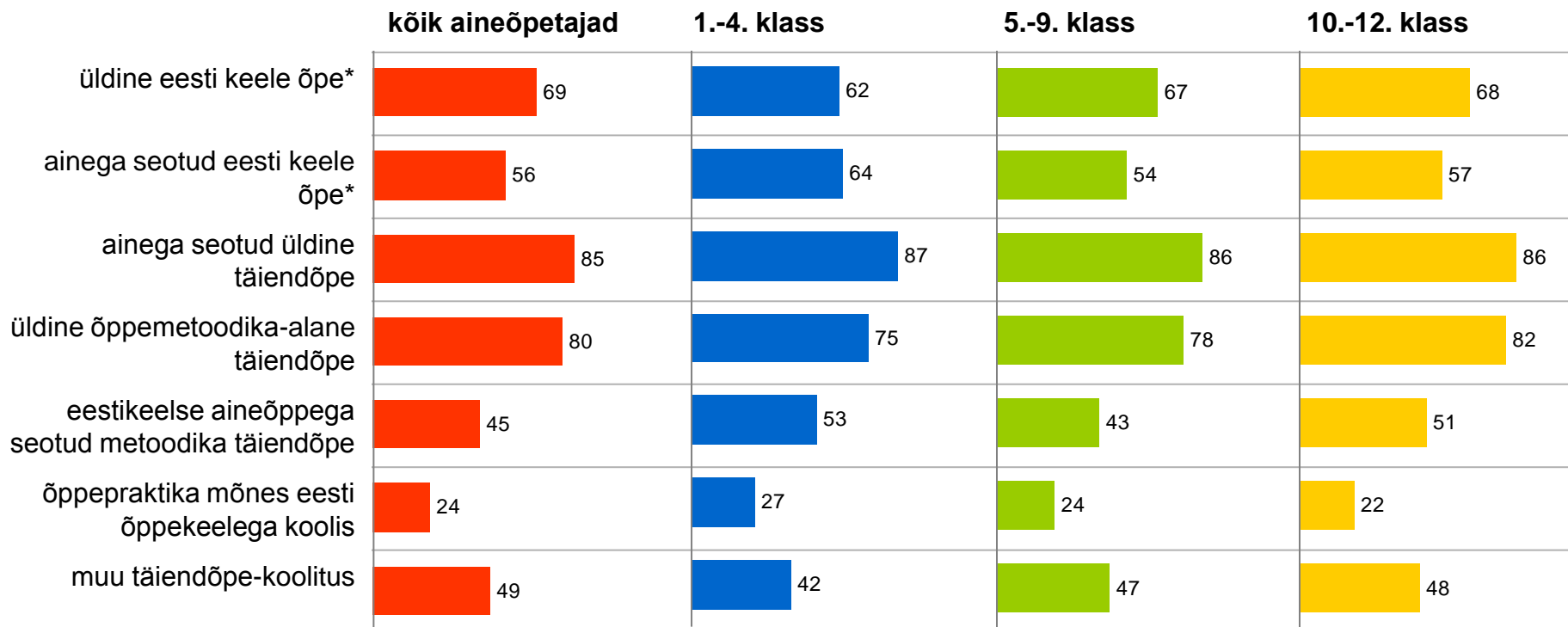
Viimase 3 aasta jooksul saadud täiendõpe ja koolitus

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

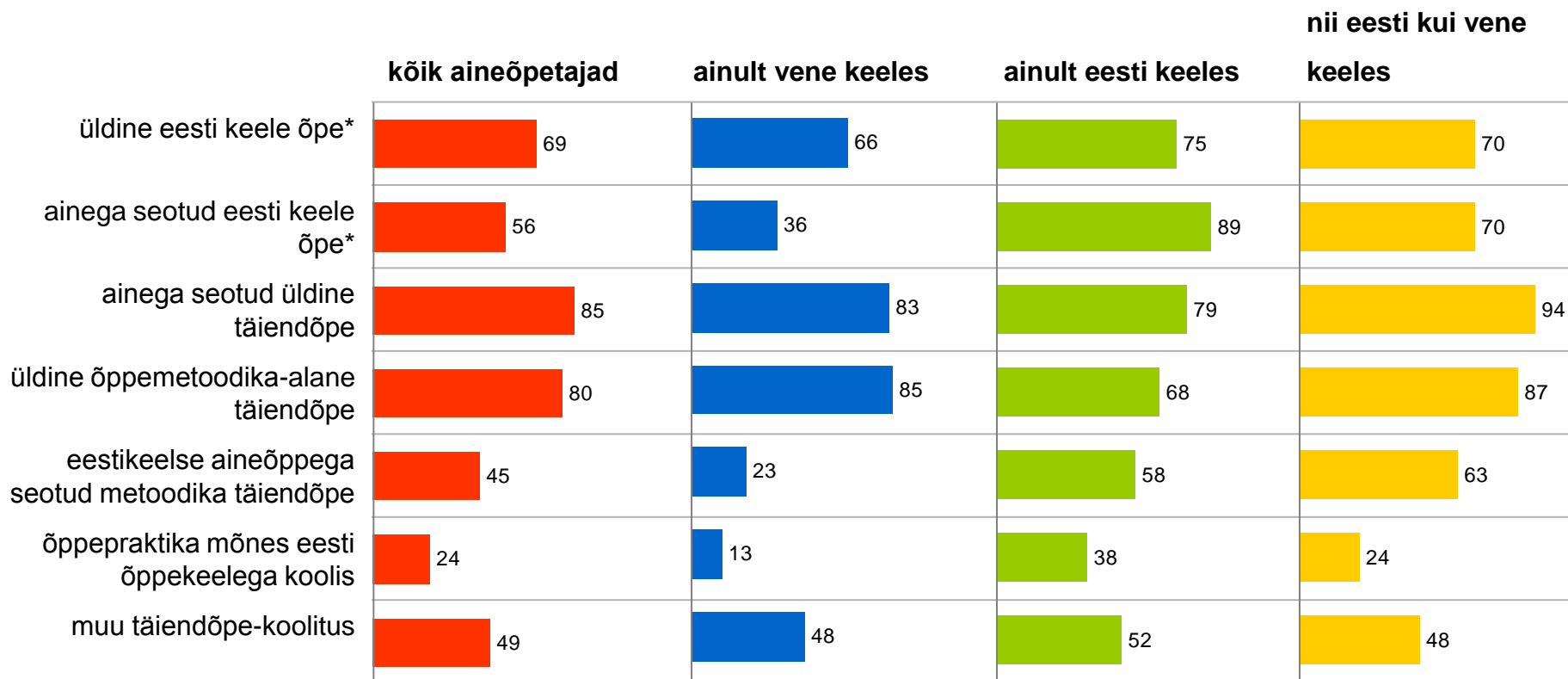
Viimase 3 aasta jooksul saadud täiendõpe ja koolitus

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

Viimase 3 aasta jooksul saadud täiendõpe ja koolitus

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

Teadlikkus ja hoiakud osalisele eestikeelsele aineõppele ülemineku osas

Informeeritus üleminekust on paranenud – nii kvantitatiivselt kui kvalitatiivselt

- Nii koolijuhtide kui eriti aineõpetajate hinnangud **enda informeeritusele** kavandatava osalisele eestikeelsele aineõppele üleminekust on oluliselt **paranenud**:
  - üleminekukavadest täiesti teadlikuks ja üksikasjadega hästi kursisolevaks peab ennast nii 79% koolijuhtidest (2004.a. 69%) kui gümnaasiumide aineõpetajatest (2004.a. 47%).
  - Kui 2004.a. olid koolijuhtide seas piirkondlikud erisused enda informeerituse hindamisel suured (Ida-Viru koolide juhid hindasid ennast oluliselt informeeritumaks kui ülejäänud Eesti koolide juhid), siis praeguseks on **teadlikkuse tase piirkondlikult ühtlustunud** (vahemikus 76%-81%). Gümnaasiumide aineõpetajate hinnangutes enda informeeritusele ei olnud piirkondlikke erinevusi ei 2004. aastal ning ka praeguseks on kasvanud informeeritus ühtlaselt kõikides piirkondades (olles vahemikus 71%-86%).
  - Enda informeerituse kasvu tunnetavad eelkõige väljaspool Ida-Virumaad asuvate koolide juhid; Ida-Viru koolide juhtide hinnangul on nende informeeritus isegi pigem langenud. Aineõpetajate puhul on teadlikkus kasvanud kõikides regioonides, erinevalt koolijuhtidest teistest piirkondadest veelgi enam just Ida-Virumaa õpetajate seas.
- Eestikeelsele õppetööle ülemineku olemust mõistetakse **valdava enamuse** koolijuhtide ja aineõpetajate poolt (vähemalt) praeguseks adekvaatselt – osaliselt eestikeelsele õppele ülemineku algust alates 2007-2008 õppeaastast **tajutakse valdavalt kui eestikeelse õppetöö algust ühe aine raames, mis jõuab 60% mahuni pikema perioodi jooksul.**

Otseallikate roll on info saamisel märkimisväärselt kasvanud

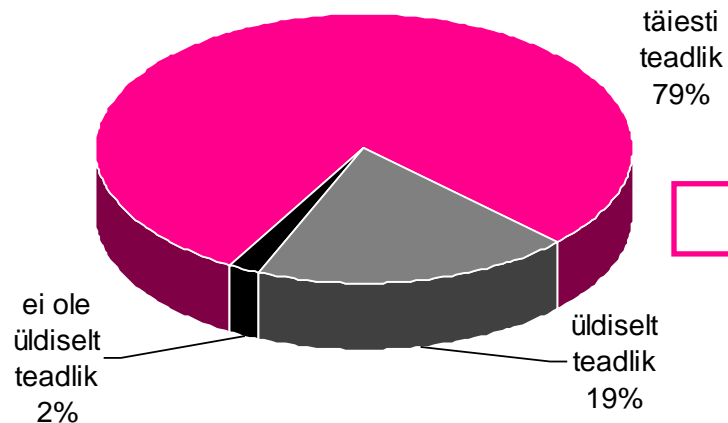
- Kahe aasta jooksul on **kasvanud enamuse erinevate infoallikate roll / kasutajaskond** info saamisel ja enese kursishoidmisel (v.a. avalik meedia koolijuhtide seas).
- Kui koolijuhid saavad praeguseks infot üleminekukavade kohta peamiselt **otseallikatest**: haridusministeeriumist (47%→71%), erinevatelt kohtumistelt ja seminaridelt (38% →54%) ja haridusametist (17% →54%), siis gümnaasiumide aineõpetajateni jõuab rohkem veel **vahendatud infot** – võrdsel määral kas avalikust meediast (79% →79%) või oma kooli juhtkonnalt/kolleegidelt (55% →79%).
- Väga tähelepanuväärne ja positiivne on otseallikate, haridus- ja teadusministeeriumi ja haridusametite rolli märkimisväärne kasv, eriti kooli juhtkonna seas – see võimaldab jõuda infol kohale ilma liigse “mürata”, vähendada vääritimõistmist jne. Kuigi aineõpetajate seas ei ole avaliku meedia kasutusmäär muutunud, siis positiivse tendentsina on kasvanud info saamine nii oma kooli juhtkonnalt kui ka erinevatelt kohtumistelt-seminaridest (15% →48%) ja erialasest ajakirjandusest (3% →33%).
- Tallinnas on enamlevinud infokanalid koolijuhtide seas kohalik **haridusamet** ja **Haridus- ja teadusministeerium**, Ida-Virumaal ja mujal Eestis eelkõige **Haridus- ja teadusministeerium**. Kui 2004.a. oli avaliku meedia roll koolijuhtide infoallikana teistest olulisem Tallinnas, siis 2006. aastaks on avaliku meedia mõju oluliselt Tallinnas ja mujal Eestis vähenenud. Ida-Virumaal on jäänud avaliku meedia roll 2004. aasta tasemele, olles sellega “pingereas” teisel positsioonil.
- Aineõpetajate seas avaliku meedia kasutajaskonna suuruses piirkondlikke erisusi ei ole, oma kooli juhtkonna ja kolleegide roll on mõnevõrra suurem Ida-Virumaal.

Koolijuhtide hinnangud enda informeeritusele on tervikuna paranenud

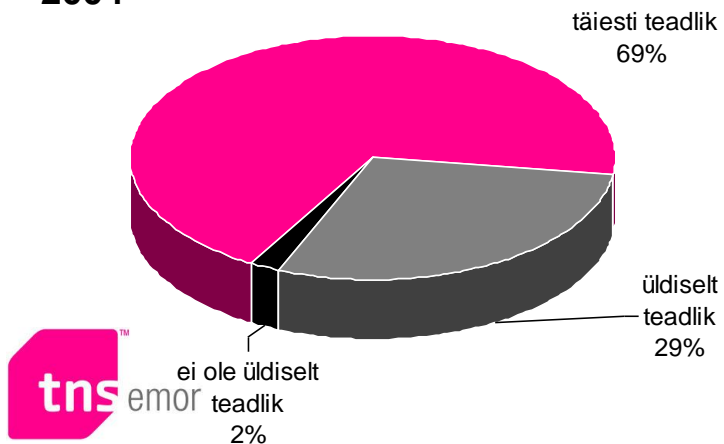
(% kõikidest gümnaasiumi koolijuhtidest, n=53)

Üleminekukavadest ...

2006

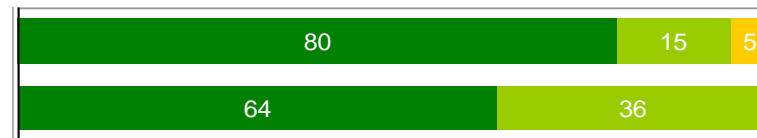
2004

Tallinna juhid

■ täiesti teadlik ■ üldiselt teadlik ■ ei ole üldiselt teadlik

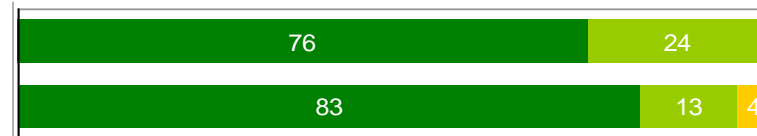
2006

2004

Ida-Virumaa juhid

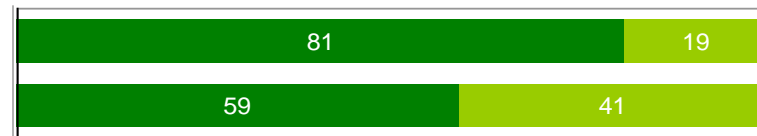
2006

2004

muu Eesti juhid

2006

2004

■ TÄIESTI TEADLIKUD – on üleminekust täiesti teadlik ning üksikasjadega hästi kursis

■ ÜLDISELT TEADLIKUD- on üleminekust üldiselt teadlik, ent pole üksikasjadega kursis

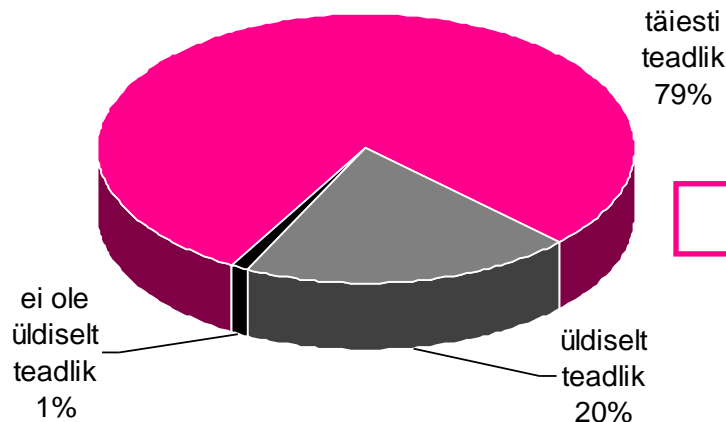
■ MITTETEAADLIKUD – ei ole üleminekust üldiselt teadlik

Aineõpetajate hinnangud enda informeeritusele on tunduvalt paranenud

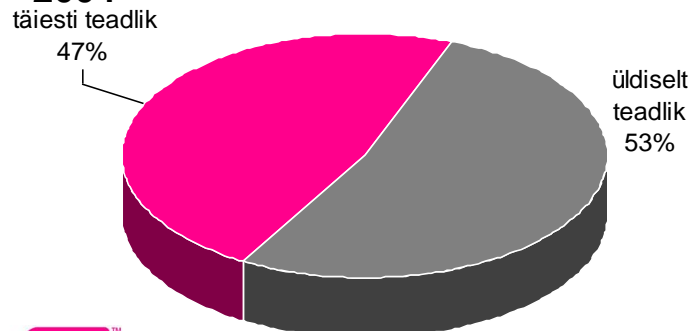
(% kõikidest gümnaasiumi aineõpetajatest, n=185)

Üleminekukavadest ...

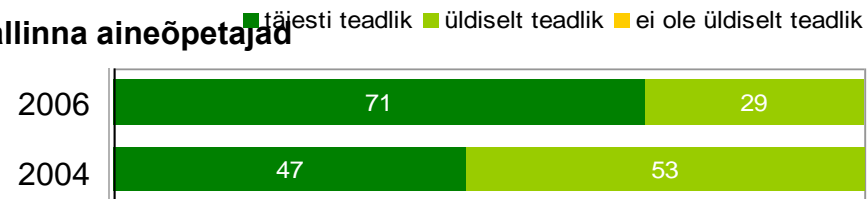
2006

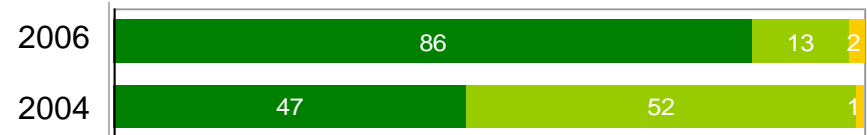
2004

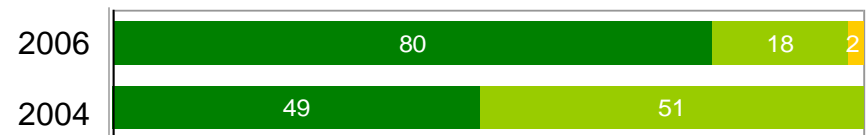
Tallinna aineõpetajad

Ida-Virumaa aineõpetajad

muu Eesti aineõpetajad

■ TÄIESTI TEADLIKUD – on üleminekust täiesti teadlik ning üksikasjadega hästi kursis

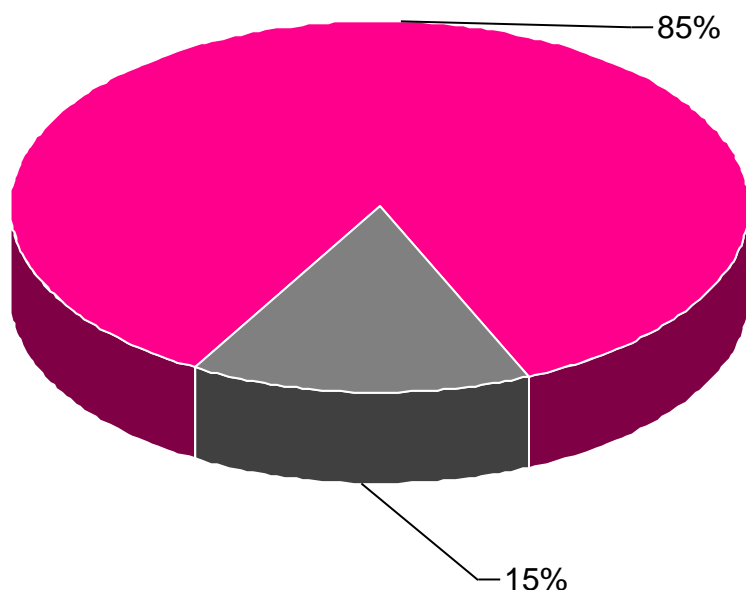
■ ÜLDISELT TEADLIKUD- on üleminekust üldiselt teadlik, ent pole üksikasjadega kursis

■ MITTETEAHLIKUD – ei ole üleminekust üldiselt teadlik

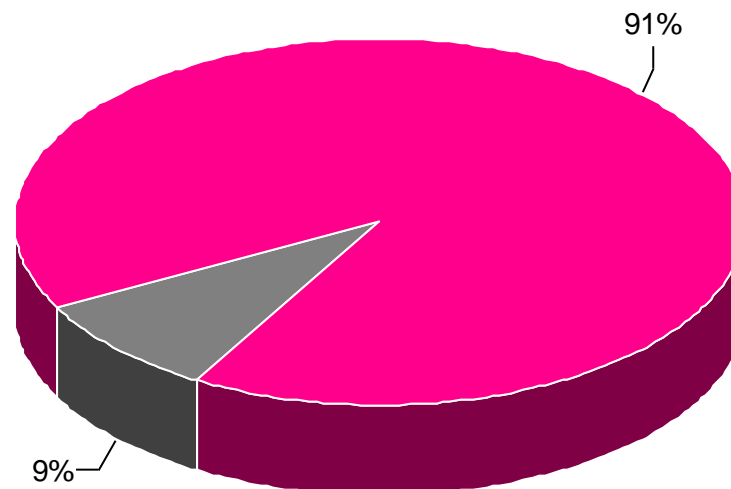
Valdava enamuseeni on ülemineku sisu jõudnud õieti

(% kõikidest gümnaasiumi juhtidest ja aineõpetajatest, kes on teadlikud üleminekukavadest, n=52 ja n=183)

KOOLIJUHID

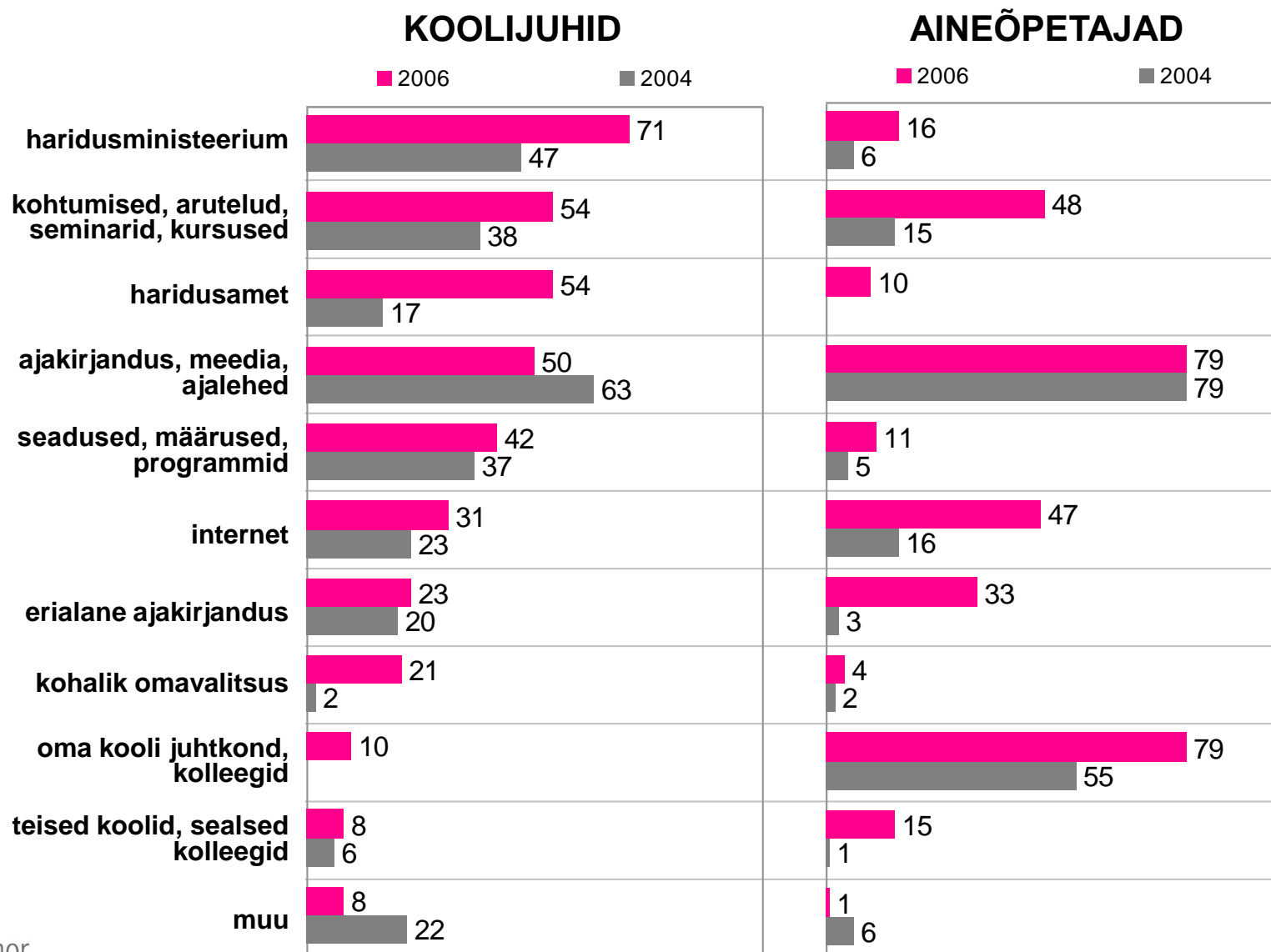
AINEÕPETAJAD

- 2007/2008 õppeaasta alguses hakkab toimuma eestikeelne õppetöö venekeelse kooli gümnaasiumiastmes 60% mahus
- 2007/2008 õppeaasta alguses hakkab toimuma eestikeelne õppetöö venekeelse kooli gümnaasiumiastmes vaid ühe aine raames ning jõuab 60% mahuni pikema perioodi jooksul

Otseallikate roll informeerimisel on oluliselt tõhustunud

(% kõikidest gümnaasiumijuhtidest ja aineõpetajatest, kes on kuulnud üleminekukavadest, n=52 ja n=183)

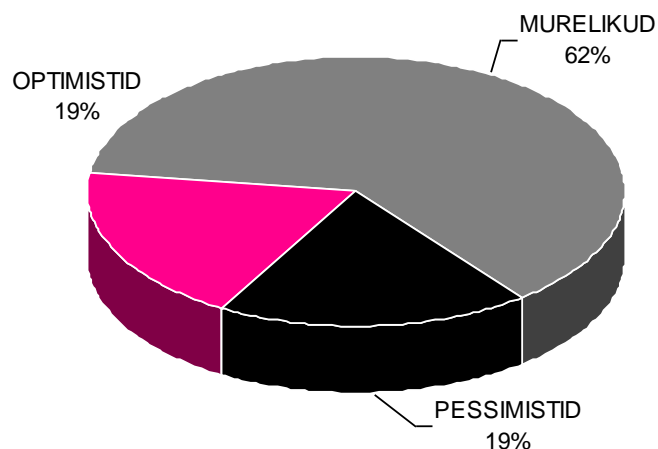
Koolide järjest parem valmisolek on toonud kaasa ka üldise hoiakute paranemise üleminekusse

- **Hinnangud oma kooli valmisolekusse, üldine suhtumine ja hoiakud** ülemineku osas on **paranenud** nii koolijuhtide kui aineõpetajate seas. Üleminekukavade vajalikkusele ning oma kooli üleminekuks ettevalmistatusele antud hinnangute alusel on **kasvanud optimistlikult meelestatud** ja oma kooli **hästi ettevalmistunuks** pidavate ja langenud pessimistlikult meelestatud ja oma kooli ebapiisavalt ettevalmistunuks pidavate koolijuhtide ja aineõpetajate osakaal.
- **Suurima** rühma nii koolijuhtide kui aineõpetajate seas moodustavad endiselt nn **murelikud** (suhtuvad üleminekusse murelikult, kuid peavad kava põhimõtteliselt vajalikuks) ja oma kooli **osaliselt ettevalmistunuks** pidajad. Koolijuhtide seas on jäänud osakaalud mõlema näitaja osas üldjoontes samaks, aineõpetajate seas aga pisut kasvanud.
- Kui 2004.a. oli nii pessimiste veel mitmekordselt enam kui optimiste ja oma kooli hästi ettevalmistunuks pidajaid (nii koolijuhtide kui aineõpetajate seas), siis 2006. aastaks on koolijuhtide seas optimistide-pessimistide hulk võrdsustunud ning oma kooli ettevalmistatust heaks hindavate koolijuhtide osakaal enam kui neljakordistunud. Märkimisväärne positiivne nihe on toimunud mõlema näitaja osas ka õpetajate hoiakutes.
- Nii üldise suhtumise kui oma kooli valmisoleku hinnangute paranemine on märgatav kõikides piirkondades, teistest enam Tallinna koolijuhtide ja Ida-Virumaa õpetajate seas. Suhteliselt kõige vähem on paranenud Ida-Virumaa koolijuhtide hinnangud.
- Sarnaselt 2004.a. läbiviidud uuringule lahknevad aineõpetajate hoiakud ülemineku suhtes oluliselt selle alusel, kas tegemist on eesti keeles õpetava õpetajaga või mitte. Samas on optimistide hulk oluliselt kasvanud ja pessimistide hulk langenud nii ainult vene, ainult eesti kui ka nii vene- kui eesti keeles õpetavate õpetajate seas.

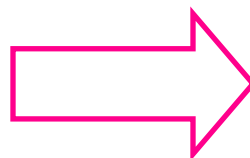
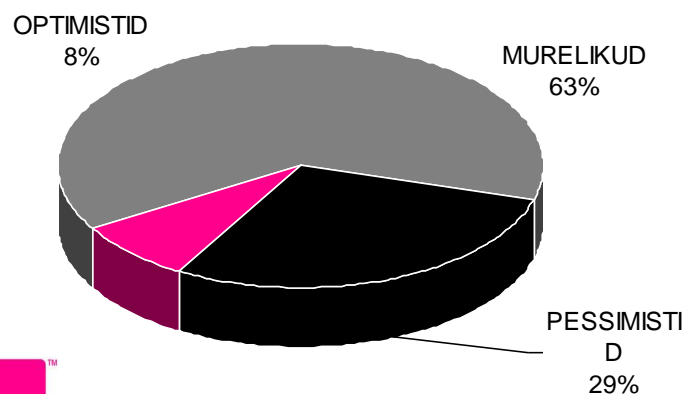
Koolijuhtide suhtumine üleminekusse osalisele eestikeelsele aineõppele on paranenud

(% kõikidest gümnaasiumi koolijuhtidest, n=53)

2006

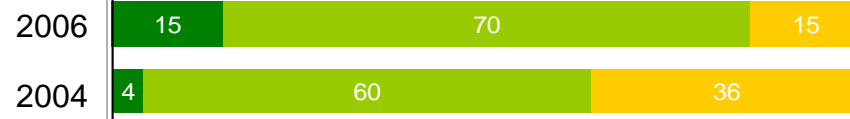

2004

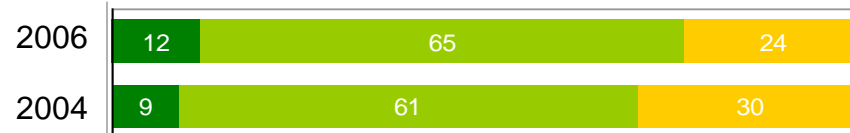

Tallinna juhid

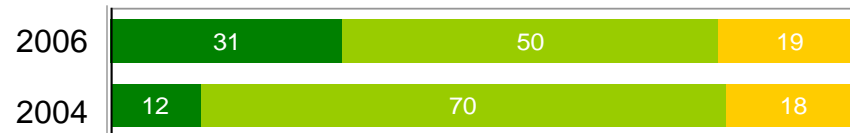
■ optimistid ■ murelikud ■ pessimistid

Ida-Virumaa juhid

muu Eesti juhid

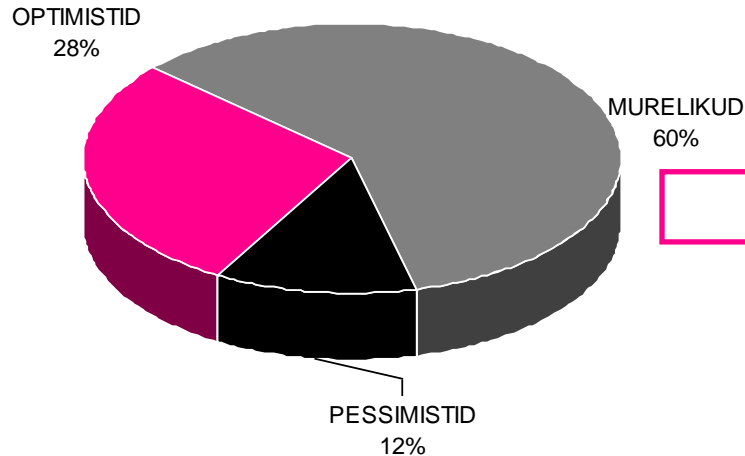
- OPTIMISTID – suhtub optimistlikult ja peab seda kava vajalikuks
- MURELIKUD - suhtub murelikult, kuid peab seda kava põhimõtteliselt vajalikuks
- PESSIMISTID – suhtub murelikult ega pea seda kava vajalikuks

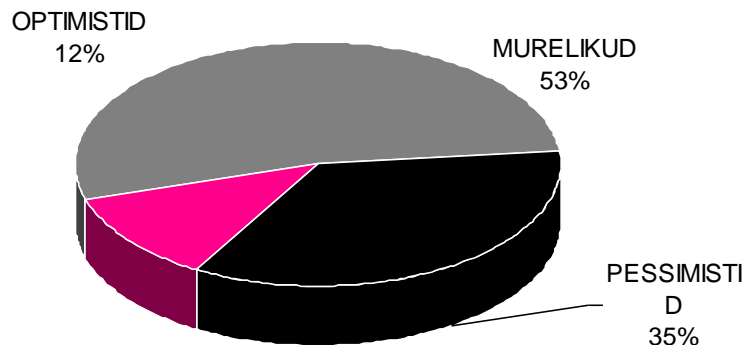
Aineõpetajate suhtumine osalisele eestikeelsele aineõppele üleminekusse on koolijuhtidest positiivsem

(% kõikidest gümnaasiumi aineõpetajatest, n=185)

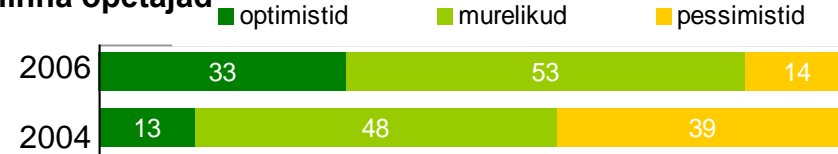
2006

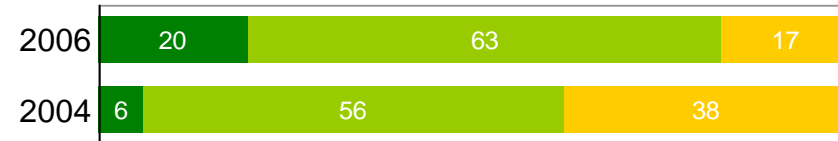
2004

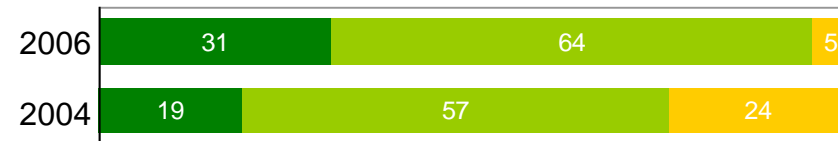
Tallinna õpetajad

Ida-Virumaa õpetajad

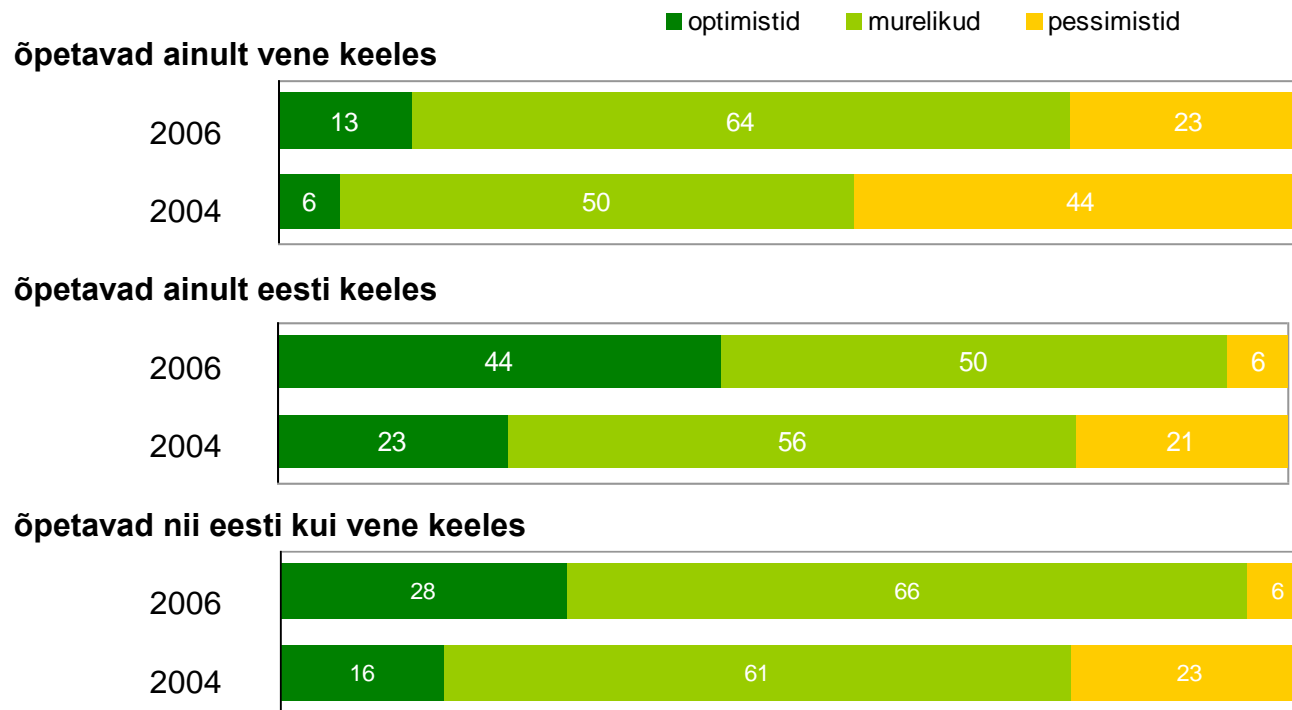
muu Eesti õpetajad

- OPTIMISTID – suhtub optimistlikult ja peab seda kava vajalikuks
- MURELIKUD - suhtub murelikult, kuid peab seda kava põhimõtteliselt vajalikuks
- PESSIMISTID – suhtub murelikult ega pea seda kava vajalikuks

Aineõpetajate suhtumine osalisele eestikeelsele aineõppele üleminekusse

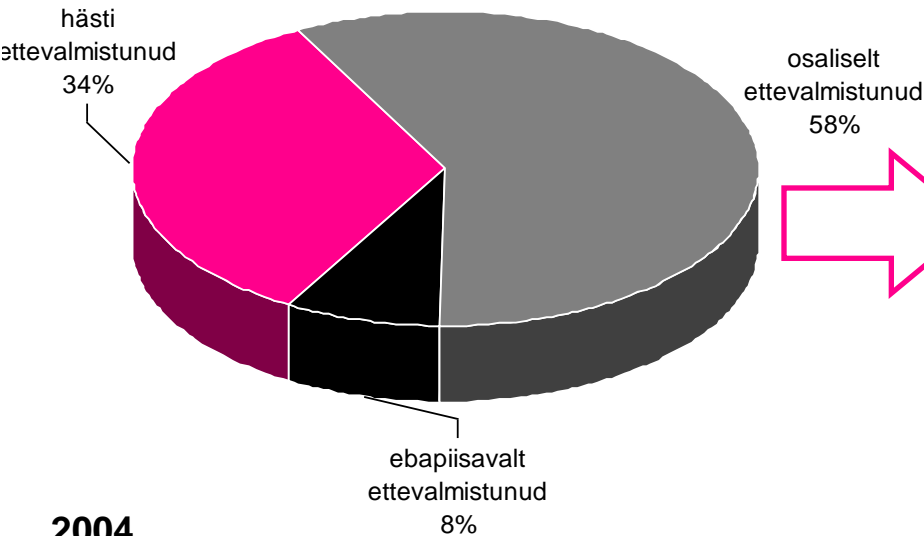
(% kõikidest gümnaasiumi aineõpetajatest, n=185)

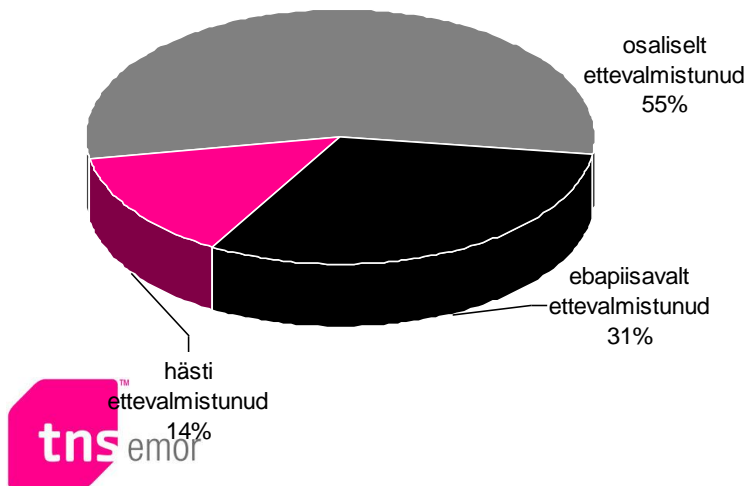
Hinnangud oma kooli valmisolekule on paranenud enim Tallinna koolijuhtide seas

(% kõikidest gümnaasiumi juhtidest, n=53)

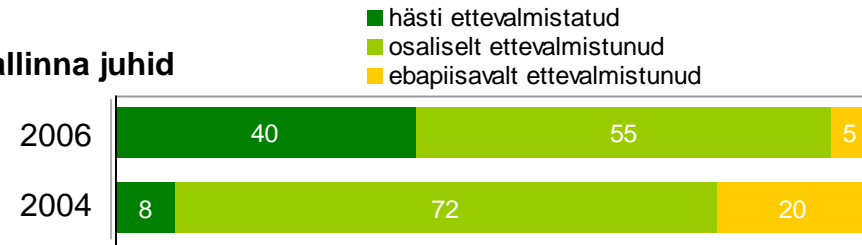
2006

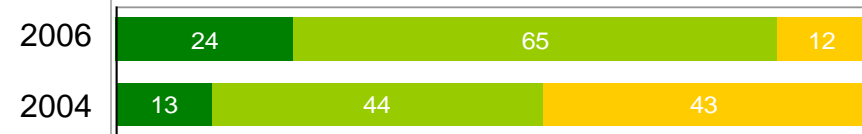
2004

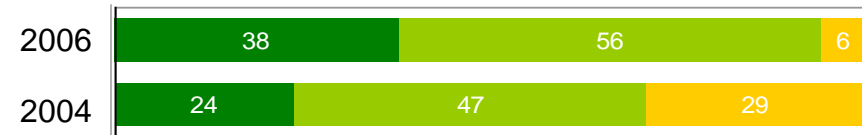
Tallinna juhid

Ida-Virumaa juhid

muu Eesti juhid

■ **HÄSTI ETTEVALMISTUNUD** – tehtud piisavalt ettevalmistusi, üleminek peaks toimuma sujuvalt ja ilma suuremate raskuste ja probleemideta

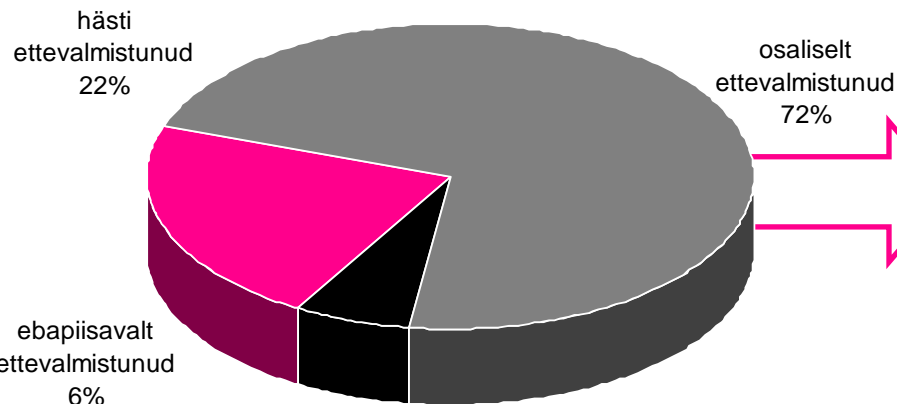
■ **OSALISELT ETTEVALMISTUNUD** – on tehtud küll teatud ettevalmistusi, ent üleminek toob tõenäoliselt kaasa raskusi ja probleeme

■ **EBAPIISAVALT ETTEVALMISTUNUD** – tehtud ettevalmistused ei ole piisavad, üleminek toob tõenäoliselt kaasa palju raskusi ja probleeme

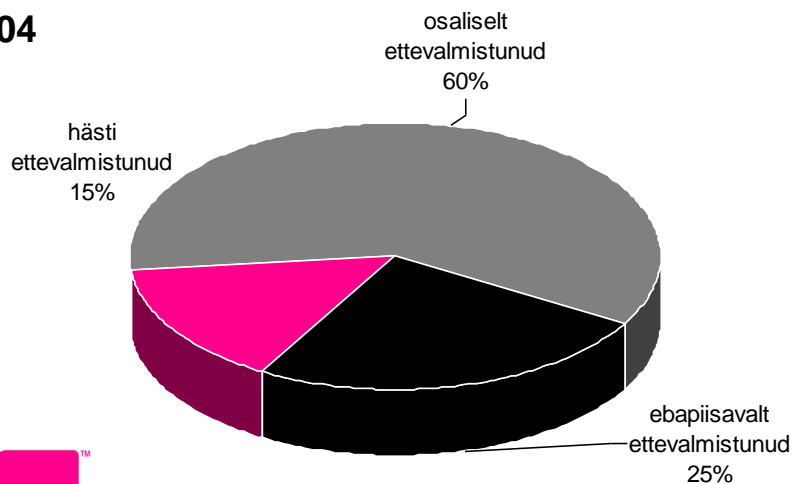
Aineõpetajate hinnangud oma kooli valmisolekule ülemineku osas on võrreldes koolijuhtidega pisut tagasihoidlikumad

(% kõikidest gümnaasiumi aineõpetajatest, n=185)

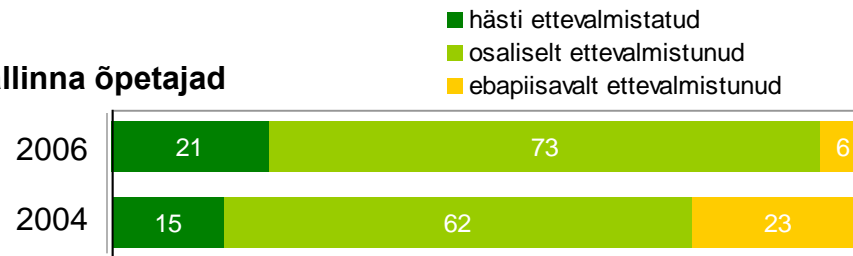
2006

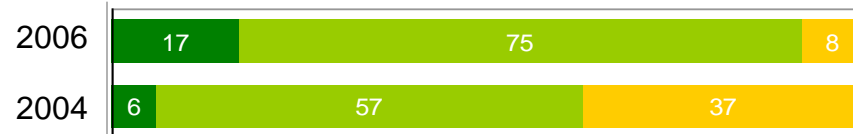
2004

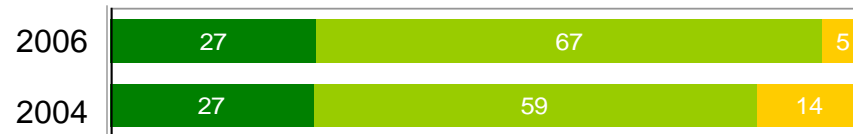
Tallinna õpetajad

Ida-Virumaa gümnaasiumi õpetajad

muu Eesti gümnaasiumi õpetajad

■ **HÄSTI ETTEVALMISTUNUD** – tehtud piisavalt ettevalmistusi, üleminek peaks toimuma sujuvalt ja ilma suuremate raskuste ja probleemideta

■ **OSALISELT ETTEVALMISTUNUD** – on tehtud küll teatud ettevalmistusi, ent üleminek toob tõenäoliselt kaasa raskusi ja probleeme

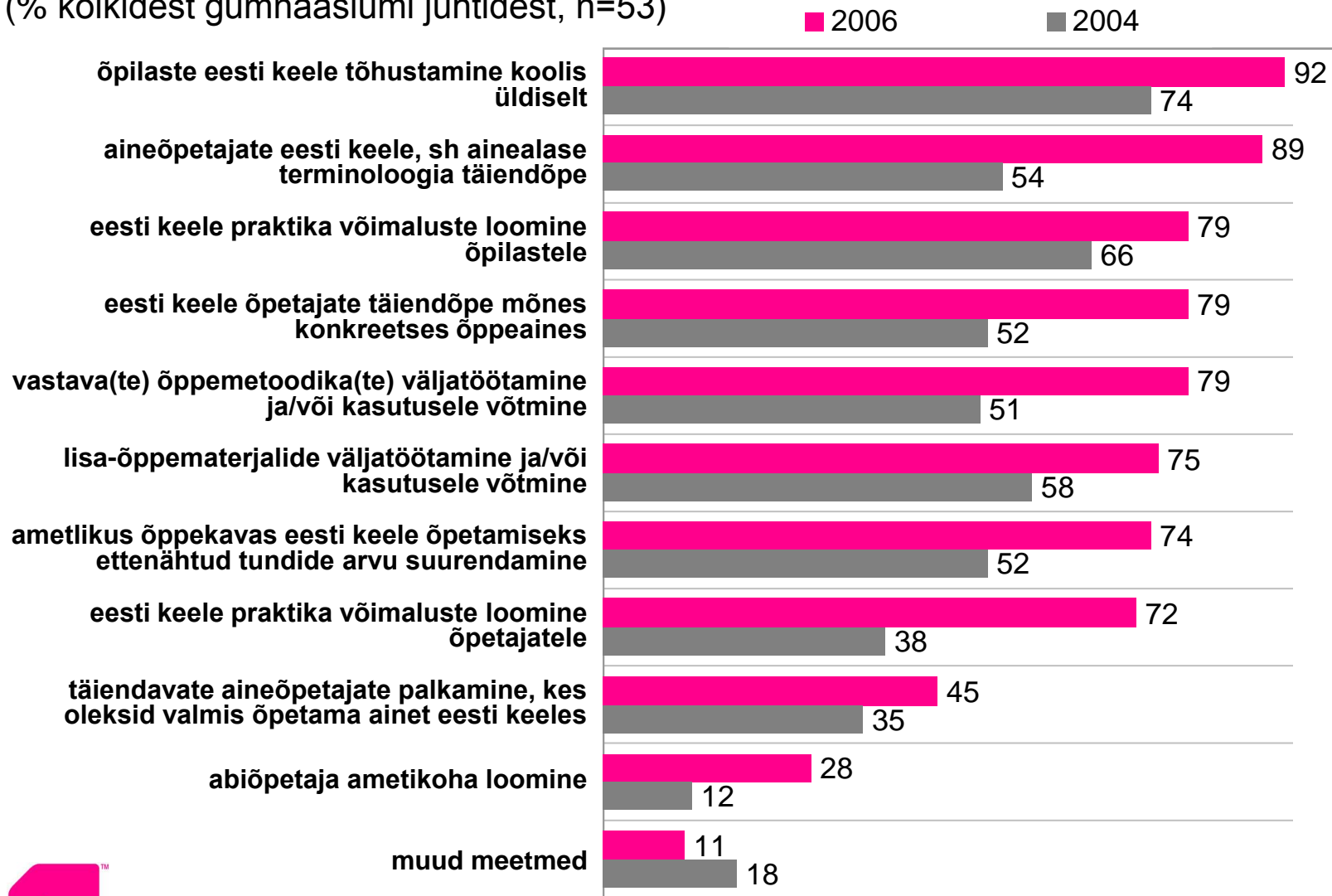
■ **EBAPIISAVALT ETTEVALMISTUNUD** – tehtud ettevalmistused ei ole piisavad, üleminek toob tõenäoliselt kaasa palju raskusi ja probleeme

Tuge oodatakse eelkõige täiendavate õppematerjalide ja õppemetoodikate osas

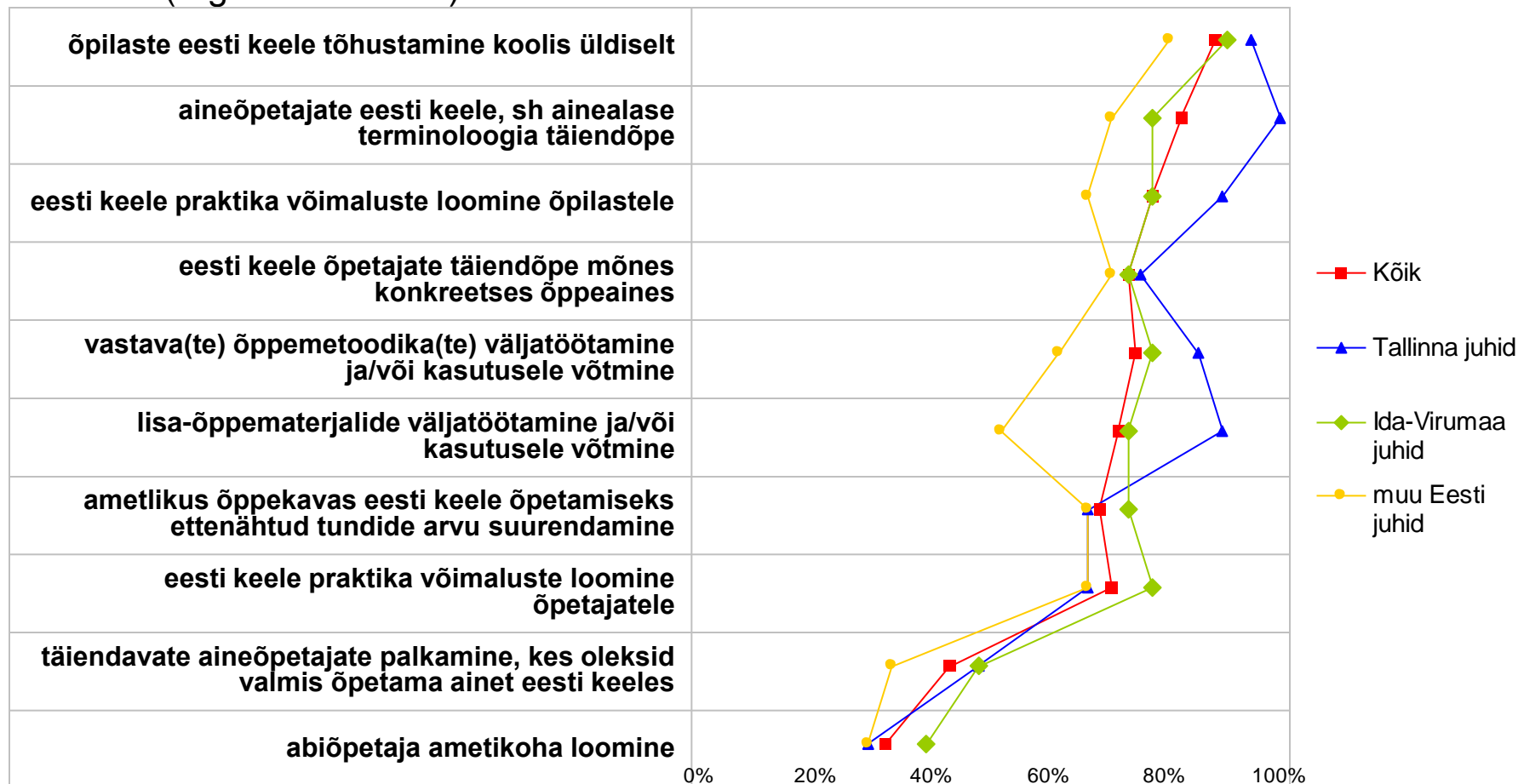
- Eestikeelsele aineõppele üleminekuks rakendatud erinevate meetmete kasutajaskond on kasvanud ning valdavas enamuses koolides on tehtud üleminekuks erinevaid ettevalmistusi. Kõige enamates koolides on tegeletud **õpilaste üldise eesti keele tõhustamisega ja aineõpetajate eesti keele (sh ainealase terminoloogia) täiendõppega**. Viimast peeti ka 2004.a. kõige vajalikumaks valdkonnaks, kus abi ja toetust oodati ning selles osas on ka ettevalmistust saanud koolide hulk võrreldes 2004.a. märkimisväärselt kasvanud (54% →89%). Kõige enam on kasvanud aga nende koolide hulk, kus on loodud **eesti keele praktika võimalused õpetajatele** (38% →72%).
- Kui 2004.a. peeti kõige vajalikumaks abi ja toetust aineõpetajate eesti keele, sh ainealase terminoloogia täiendõppe osas (ja selles osas on ka enamuse koole ettevalmistavaid meetmeid nüüdseks rakendanud), siis nüüdseks on tõusnud esmatähtsaks ning oodatakse suuremat tuge nii koolijuhtide kui aineõpetajate poolt eelkõige **täiendavate õppematerjalide ja õppemetoodikate olemasolu ja kättesaadavuse** kindlustamises (eespool nägime ka, et just selles valdkonnas hinnatakse koolide ettevalmistuse taset veel kõige nõrgemaks). Eelkõige toovad seda esile Ida-Viru ja Tallinna koolijuhid. Aineõpetajate ootustes puuduvad erisused nii piirkondlikus kui ka praegu õppetööks kasutava keele lõikes.
- Sarnaselt 2004. aastaga on nii koolijuhid kui õpetajad hinnanud koostööd eestikeelse aineõpetuse sisseviimisel kõige tihedamaks **kolleegidega** (õpetajate või juhtkonnaga), **õpilaste ja õpilasomavalitsustega** ning **lastevanematega**. Samas – kui koolijuhid tunnetavad võrreldes 2004. aastaga pigem **koostöö vähenemist** ja seda enamuse institutsioonide ja huvirühmadega (ja teistest enam õpilaste ja lastevanematega), siis aineõpetajad vastupidiselt tunnetavad kõige olulisemate huvirühmadega **koostöö kasvu**.

Eestikeelsele aineõppele üleminekuks rakendatud meetmete hulk on oluliselt kasvanud

(% kõikidest gümnaasiumi juhtidest, n=53)

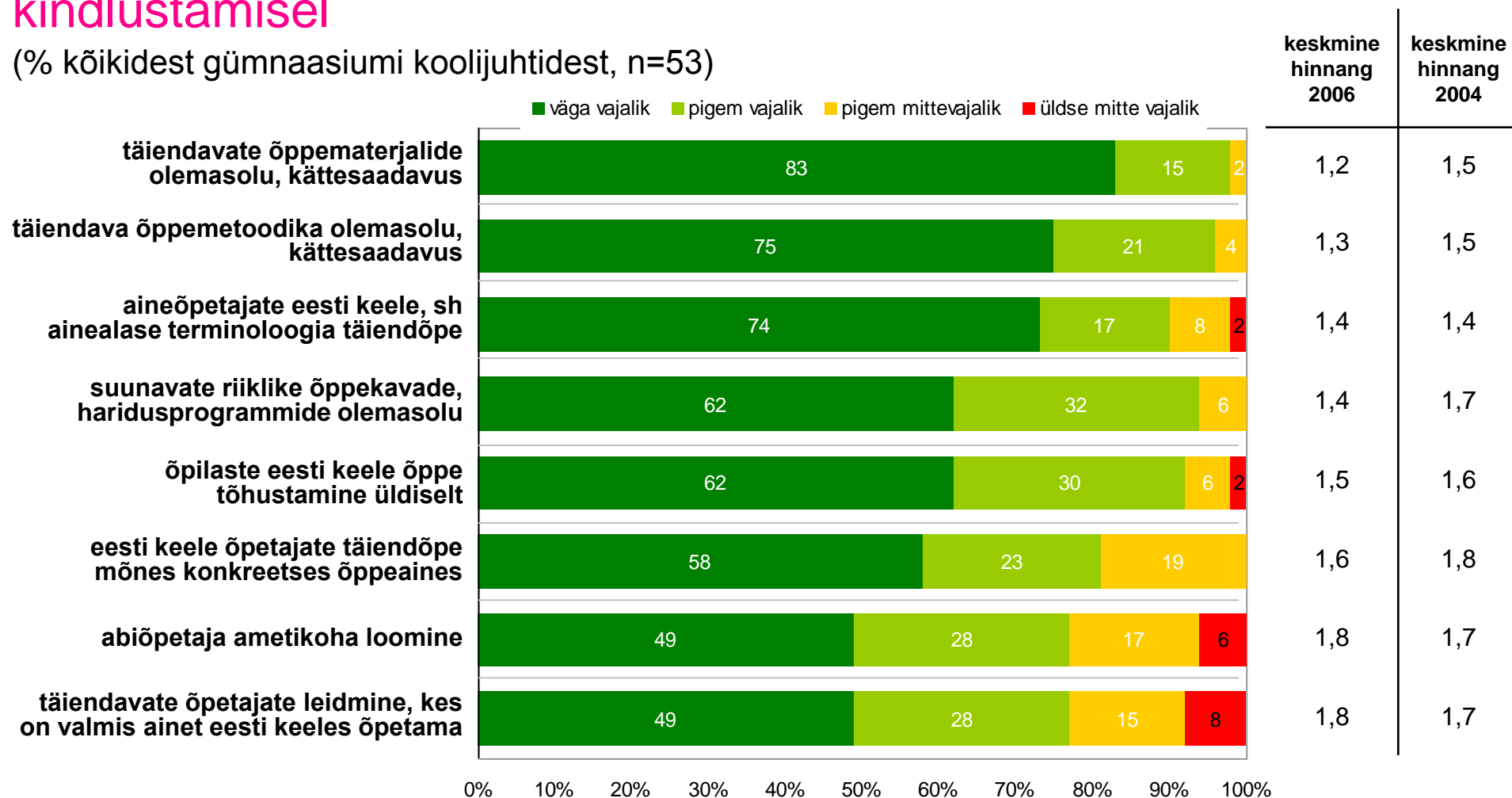

Eestikeelsele aineõppele üleminekuks on erinevaid meetmeid kasutusele võtnud sagedamini Tallinna koolid (regioonide lõikes)

Abi ja toetust oodatakse nüüd eelkõige täiendavate õppematerjalide ja õppemetoodikate kättesaadavuse kindlustamisel

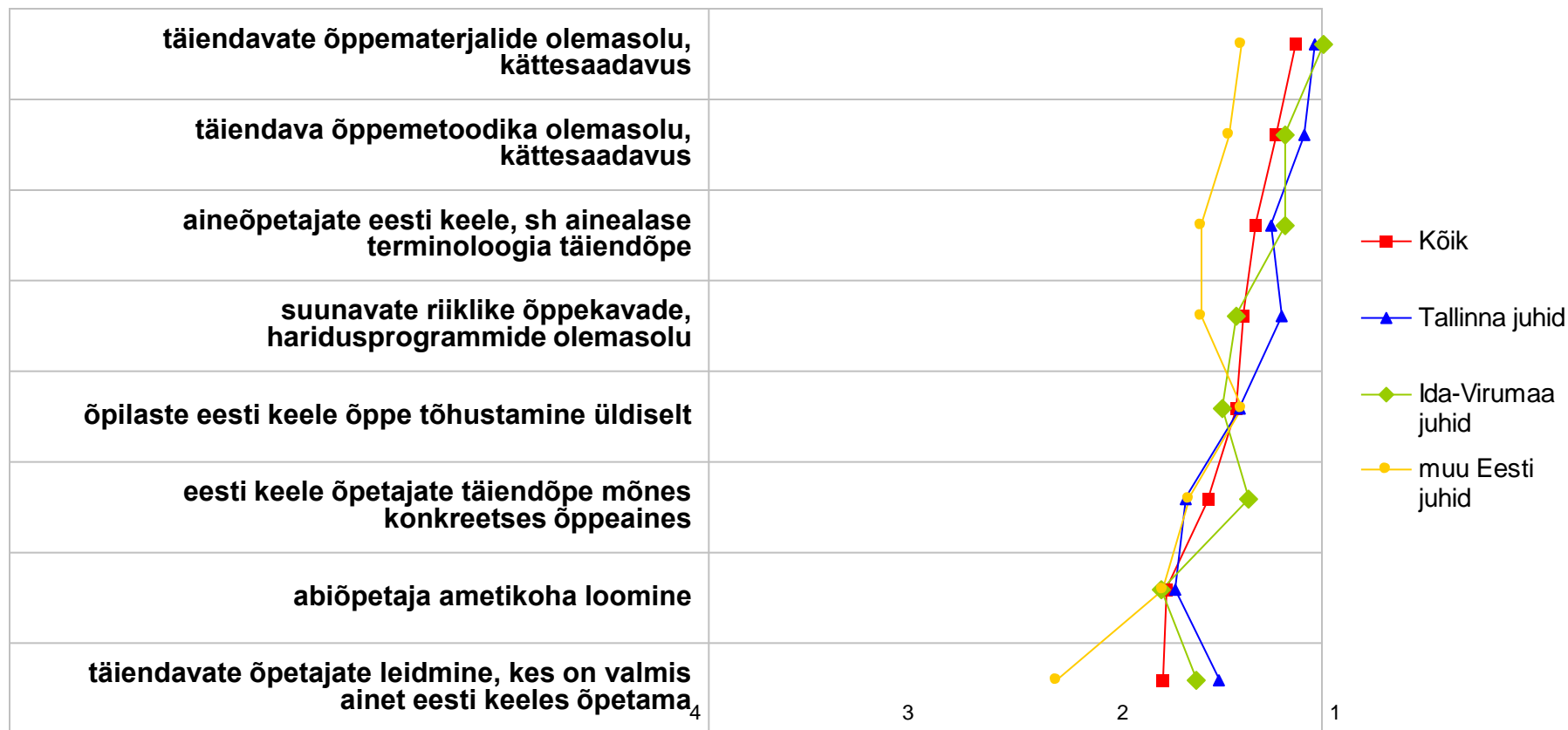
(% kõikidest gümnaasiumi koolijuhtidest, n=53)

Abi ja toetust ootavad enam Tallinna ja Ida-Viru koolid

(keskmised hinnangud)

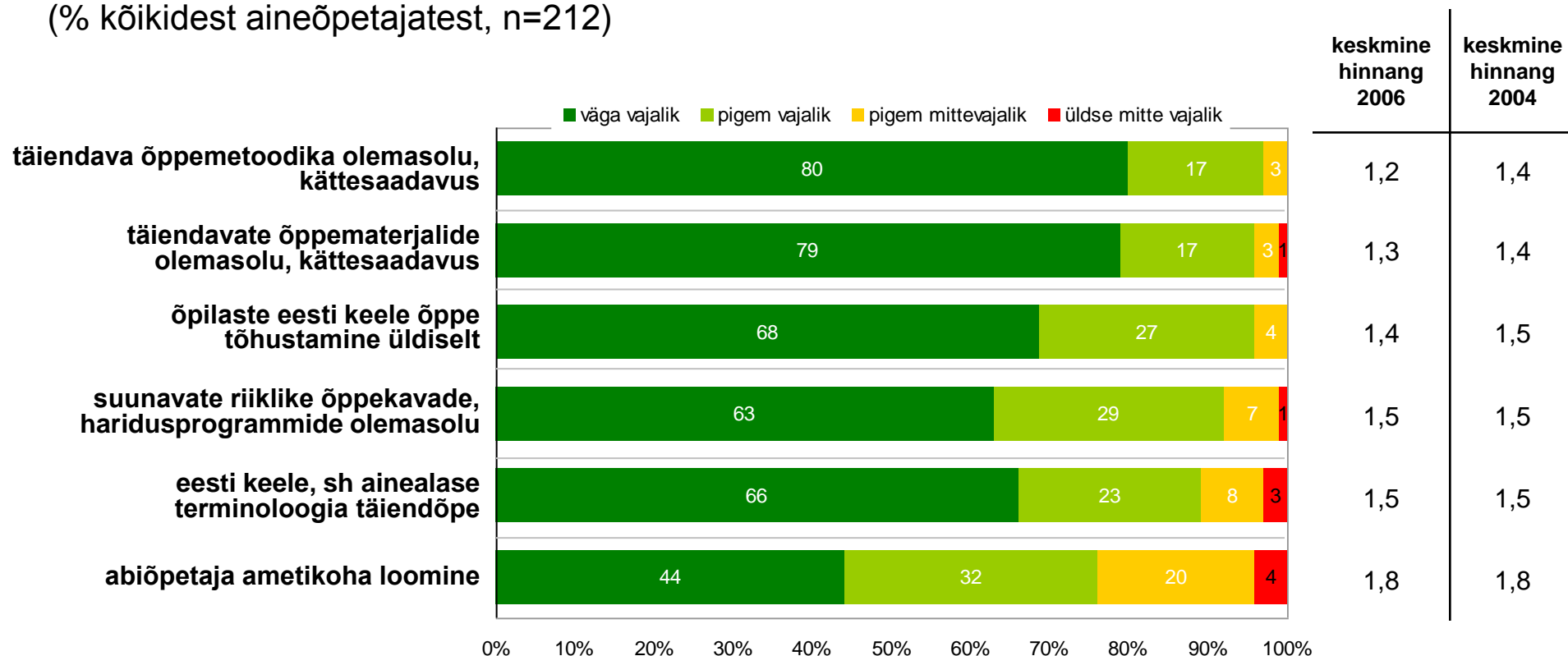
Ained, mille õpetamiseks vajatakse täiendavaid aineõpetajaid

(gümnaasiumi koolijuhid, kes mainisid täiendava aineõpetaja vajalikkust, n=41)

- **Geograafia – 22 kooli**, s.h. 10 Tallinnas, 7 Ida-Virumaal ja 5 mujal Eestis
  - **Ajalugu – 16 kooli** s.h. 8 Tallinnas, 6 Ida-Virumaal ja 2 mujal Eestis
  - **Ühiskonnaõpetus – 9 kooli** s.h. 4 Tallinnas, 2 Ida-Virumaal ja 3 mujal Eestis
  - **Bioloogia, eesti keel ja matemaatika – 3 kooli**
  - Loodusõpetus, klassiõpetaja, keemia, muusika, tööõpetus, keskkonnaõpetus – 1 kool
- Võrreldes 2004. aastaga on kasvanud eelkõige vajadus geograafiaõpetajate (2004 - 11%, 2006 – 54%), aga ka jätkuvalt ajalooõpetajate järele (2004 - 25%, 2006 – 39%).

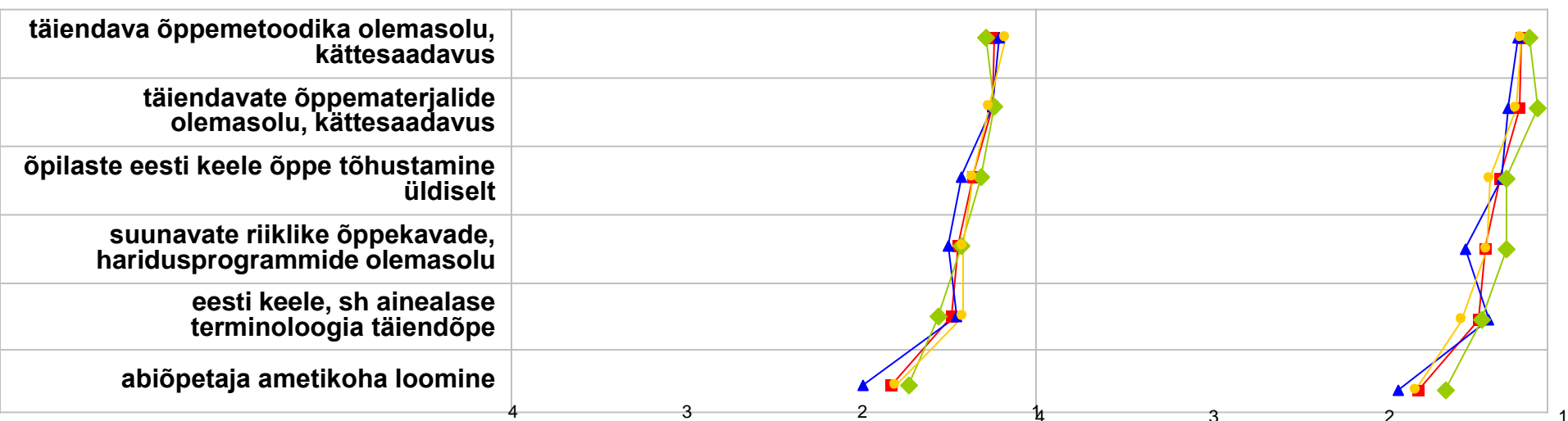
Aineõpetajad ootavad tuge õppematerjalide ja –metoodikate osas

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

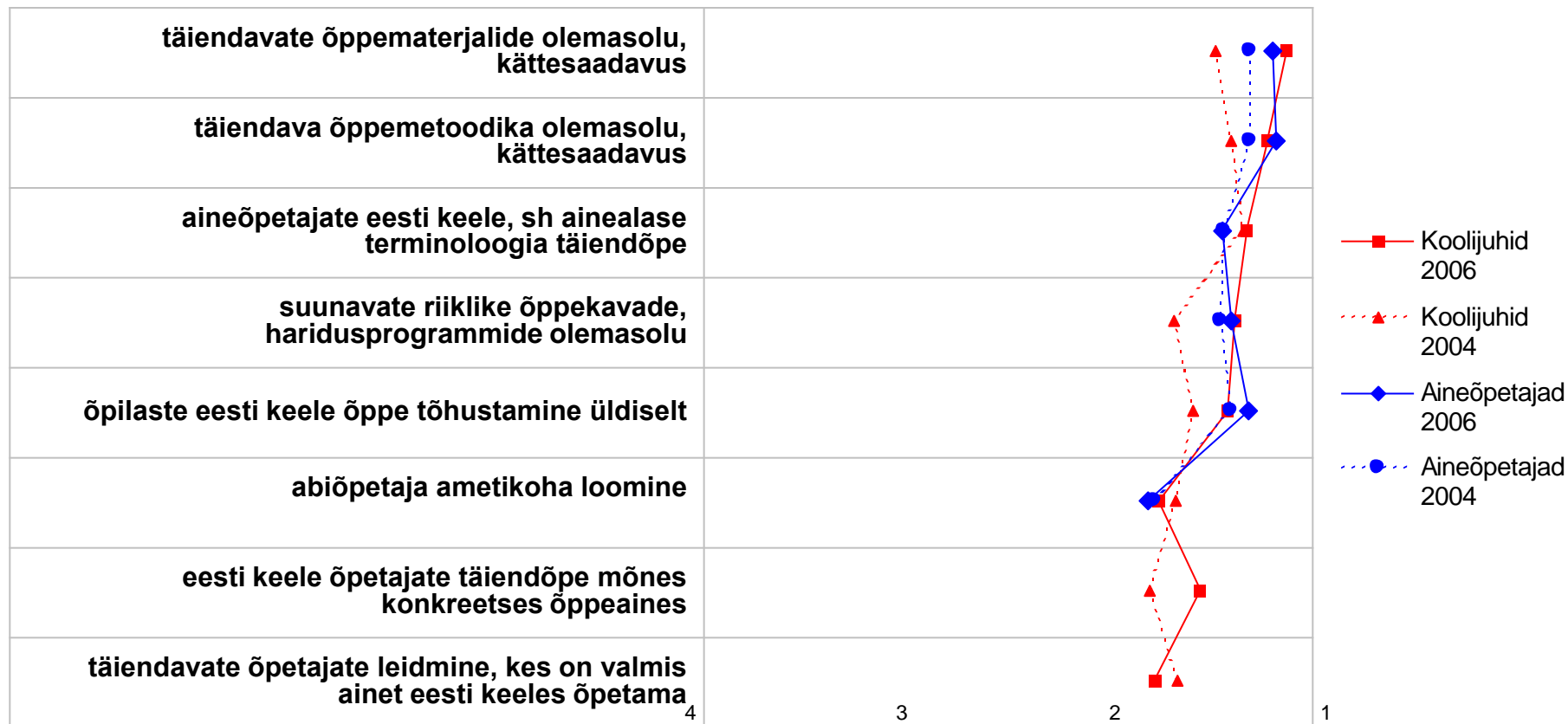

Aineõpetajate ootused ei erine piirkondliku ega õpetava keele lõikes (keskmised hinnangud)

■ Kõik aineõpetajad   ▲ Tallinna aineõpetajad   ■ Kõik aineõpetajad   ▲ ainult vene keeles
 ◆ Ida-Viru aineõpetajad   ● muu Eesti aineõpetajad   ◆ ainult eesti keeles   ● nii eesti kui vene keeles

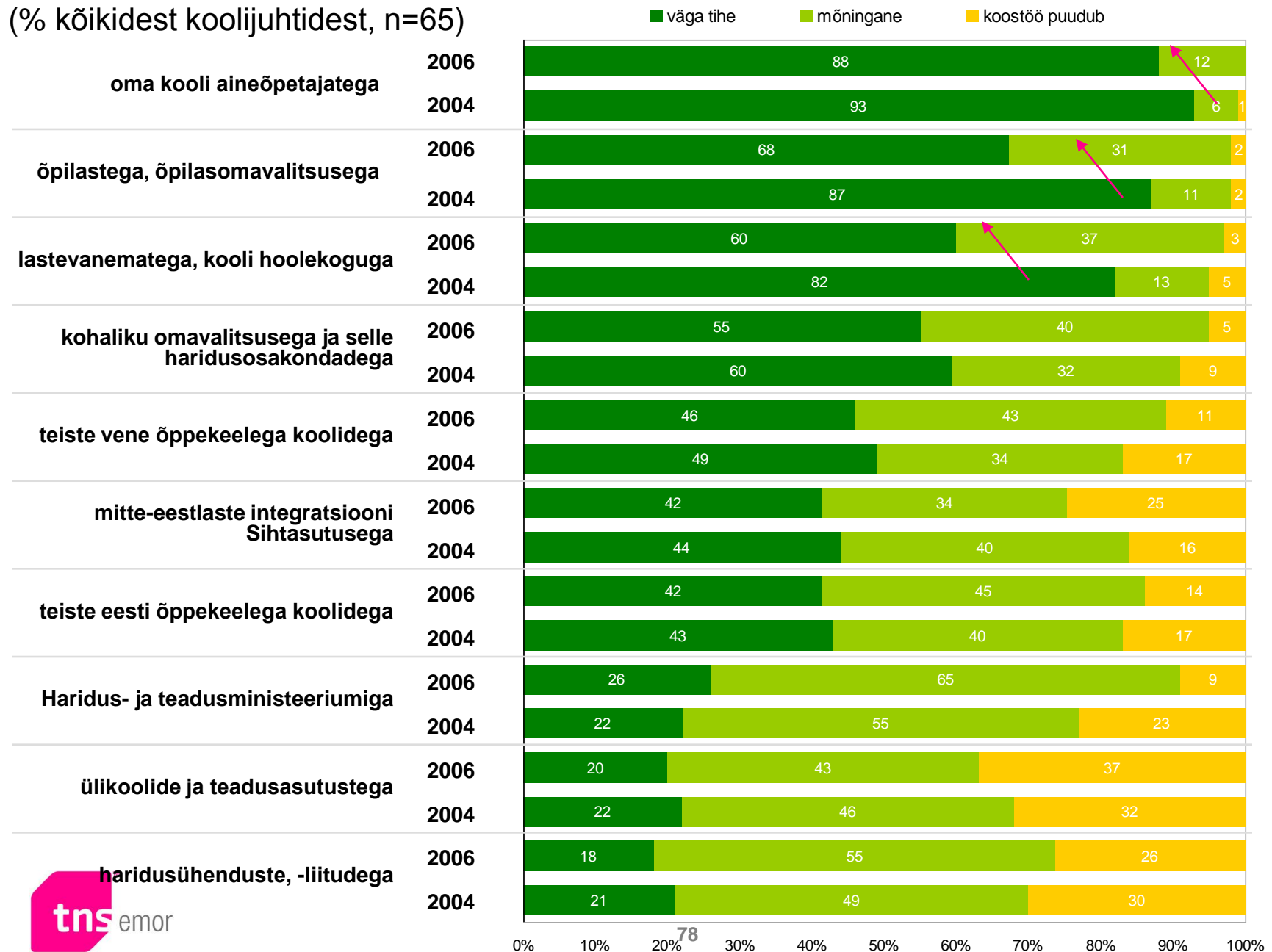

Koolijuhtide ja aineõpetajate ootused abi ja toetuse osas kattuvad

Koostöö erinevate institutsioonide ja gruppidega (1)

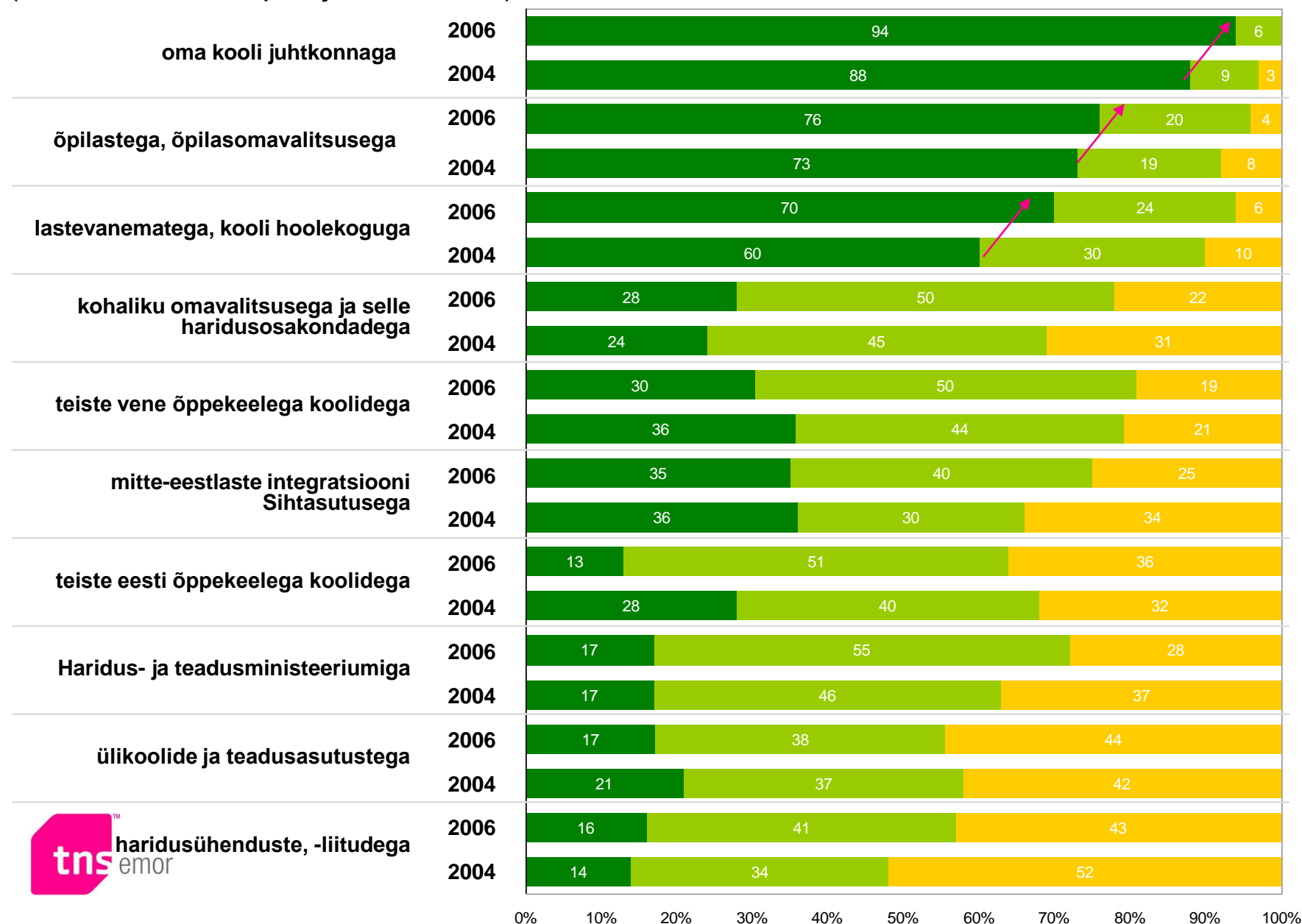
(% kõikidest koolijuhtidest, n=65)

Koostöö erinevate institutsioonide ja gruppidega (2)

(% kõikidest aineõpetajatest, n=212)

■ väga tihe   ■ mõningane   ■ koostöö puudub

Lisad

Lisa 1

Valim ja metoodika

- Koolijuhtide ja aineõpetajate küsitlus viidi läbi personaalsete telefoniintervjuudena (CATI meetod – computer assisted telephone interviewing).
- **Koolijuhid**
  - pöörduti kõigi venekeelsete ja kakskeelsete üldhariduskoolide koolijuhtide poole. Kokku vastas küsitlusele 65 koolidirektorit/õppealajuhatajat. Alltoodud tabelis on lõplik vastajate struktuur piirkondade ja koolitüübiti.

Piirkond/koolitüüp	Tallinn	Ida-Virumaa	muu Eesti	KOKKU
Gümnaasiumid	20	17	16	53
Põhikoolid	1	6	5	12
KOKKU	21	23	21	65

Valim ja metoodika

■ Aineõpetajad

- õpetajate sihtrühmas viidi läbi 212 intervjuud venekeelsete üldhariduskoolide põhikooliastme (5.-9. klass) ja gümnaasiumiastme (10.-12. klass) aineõpetajatega. Valimi koostamisel lähtuti eesmärgist hõlmata erinevate ainete ning vene ja eesti keeles õpetavaid aineõpetajaid. Selleks määratleti ranged vastaja valiku reeglid õpetajate sihtrühmas:
  - esimese sammuna paluti uuringule vastama õpetajat, kes õpetab reaalaineid eesti keeles,
  - teise sammuna – humanitaaraineid eesti keeles õpetav õpetaja,
  - kolmanda sammuna – muid aineid eesti keeles õpetav õpetaja,
  - neljanda kuni kuuenda sammuna paluti vastama samas järjekorras õpetajad, kes õpetavad oma aineid vene keeles.
- Uuringutulemuste tõlgendamisel tuleb arvestada, et õpetajate sihtrühmas ei ole tegemist esindusliku valimiga, seetõttu ei saa küsitluse tulemusi üldistada kõikidele venekeelsete koolide õpetajatele.

Piirkond/koolitüüp	Tallinn	Ida-Virumaa	muu Eesti	KOKKU
Gümnaasiumid	66	64	55	185
Põhikoolid	2	18	7	27
KOKKU	68	82	62	212

Lisa 2

ankeedid

Lisa 3

uuringu tööühm

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:

Tellijapoolne kontaktisik:

Maie Soll, Haridus- ja Teadusministeerium

Projektijuht, aruanne:

Jana Bruns, Kaidi Kandla

Graafilised tööd:

Jana Bruns

Andmetöötlus ja programmeerimine:

Kalev Mitt

Küsitlustöö koordineerimine:

Heli Luik

Küsitlustöös osales 7 vastava ettevalmistuse saanud TNS Emori küsitlejat

Valimi koostamine:

Katre Seema

Ankeedi tõlge vene keelde:

Maria Repkina

Kontaktandmed:

AS Emor

Telefon (üld): 626 8500

Faks: 626 8501

E-mail: kaidi.kandla@emor.ee; jana.bruns@emor.ee

E-mail (üld): emor@emor.ee

www.emor.ee

Aadress: Ahtri 12, 6. korrus, 10151 Tallinn